OKRAJNI ŠTUDIJSKI ARHIV GORICA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 75 (2385) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon post. 1. gr. | TRST, sobota 28. marca 1953 | Cena 20 lir

NA SINOČNJI SEJI OBČINSKEGA SVETA

Reakcija s klerikalci na čelu brani fašistične importirance

Oster protest tov. dr. J. Dekleve - Demokristjan Harabaglia poudaril solidarnost svoje stranke s fašistično MSI

Svetovalec Slovansko-italijanske ljudske fronte dr. Jože Dekleva je na včerajšnji seji v izredno razgretem ozračju vnovič ostro obsodil fašistične izgrede 8. marca in protestiral proti vsem tistim, ki tako fašistično delovanje podpirajo in omogočajo. V tej zvezi je tudi protestiral proti vsem poskusom opravičevanja fašističnih skvadristov, katere je ob tej priliki misinska stranka importirala v Trst.

Ne bi hoteli podcenjevati neofašističnega gibanja v Trstu in v Italiji, ko tudi ob zadnjih dogodkih ugotavljamo, da postane fašistična nevarnost šele tedaj dejanska nevarnost, ko: 1. klerikalna vlada in njena agentura v Trstu skoro vedno ob podpori ZVU in kominformistov) sprevrnejo v dan ustvarjata pogoje za razvoj novega fašizma ter, kolikor od primera do primera klerikalci in kominformisti fašistične akcije in izgrede podpirajo ali pa so njihovi dejanski iniciatorji, ki v fašističnih prenapetežev v tem mestu poslužujejo; če ne, ne najdejo, jim pridejo pač tudi taki, ki jih — ne brez rimske vladne pomoči — prijejo v Trst iz sosednega pilotoka novi fašistični duče de Marsanich, kateremu demokristjanski prefekt tako spontano izdaja dovoljenja za provokacijska zborovanja redki v največji tržaški gledališki dvorani.

Slednje se je dogodilo predvčerajšnjim v rimskem parlamentu, a ponovilo sinoči v Trstu, je bila le v tem, da se v Trstu ni našel niti eden izmed socialdemokratov od PSDI, ki bi klerikalnemu protestu proti obsodbi fašistov nasprotoval, kot je to storil poslanec Preti od PSDI v Rimu. Ravno narobe! S protestom občinskega odbora se strinja tudi predstavnik PSVG, ki v njem sedi, čeprav je podstvo njegove stranke že d. t. m. obsodilo fašistične izgrede; a svetovalec PSVG Pahor je bil sinoči tisti, ki je s svojimi medklici zločine fašističnega režima nad Slovenci ačusal celo posredno zagovarjati.

Prav nobenega dvoma ni, da gnada tudi sinošnja seja v tistih provokacijskih protest rimskega klerikalnega tabora, ki mu služijo za dolžne politične zmage in čim hitrejše dokončne priključitve cone A k Italiji, t. j. izvedbe zaželenega dejstva na hitlerovskem način.

Takoj prve besede pa so bile že sprejete z medklici in kričanjem. Z »večinske« klopi smo zaslišali tako tuliti Geppija (PRI):

«Mesarji!»

«Mesarji so vaši prijatelji fašisti. V Bassano del Grappa so fašisti obesili italijanske partizane za vrat na mesarske kavlje. To so napravili vaši prijatelji fašisti, ki so tudi Italijani». (Medklic indipendentističnega svetovalca).

Med splošnim nemirom je dr. Dekleva nadaljeval:

«Pravična je vsaka sodba proti fašistom, ki so povzročili človeštvu, zlasti pa prebivalcem našega ozemlja, toliko gorja. Zaradi tega tudi odklanjam protest zaradi obsodbe ljudi, kateri so bili poslani v Trst, da povzročajo nerede, napadajo mirno prebivalstvo, prelivajo kri, ščuvajo k narodni nestrpnosti...»

Nadaljevanje Deklevove izjave je bilo prekinjeno s takim pobalinskim rjovenjem in tuljenjem, da se ni moglo nič več slišati. Združeni fašisti, demokristjani, kominformisti in ostali iredentisti so pač vnovič pokazali, kakšna «kristjanska» ali «socialistična» čustva goje do slovenskega dela prebivalstva, in obenem dokazali, da je med iredentisti raznih barv le malo razlike.

Za včerajšnjo sejo je bila sploh značilna izredna živahnost, da že ne rečemo pobalinska razbrzdanost, ki je prešla vsake meje osnovnih pravil olike. Pričel je svetovalec Geppi (PRI), ki je prečital protestno izjavo zaradi obsodbe fašističnih pritepencev. Po njegovem bi sodišče moralo upoštevati «posebni položaj Trsta» in bi potemtakem moralo dovoliti fašistom metati bombe po Trstu.

Relativno mirno je prešel govor svetovalca. Paladina, ki je sicer ponovno, toda dokaj umerjeno, protestiral zaradi fašistične provokacije 8. marca, se je pa kot mačka vrele kaše izognil razpravljanju o obsodbi sodišča. Splošen kraval pa je nastal ob dolgi izjavi kominformistke Bernetich Marine, ki je vso fašistično provokacijo skrčila na nekak volilni dvoboj med italijanskimi kominformisti in misini. Po dolgi tiradi na račun zavezniškega sodišča — (Glas iz občinstva: «In sodišča v Rusiji, CSR?») — pa ni našla niti besede za opravičilo obsodbe in se je pridružila že včeraj objavljeni izjavi italijanskega senatorja Pasona, ki je prvi protestiral, v italijanskem parlamentu.

Ozračje se je med tem govorom počasi tako razgrelo, da so vse naslednje izjave bile bolj podobne prepirom govornikov in motilcev. Tako se je svetovalec Giampiccoli (FN) vnovič sprl s županom, ker je «prvi tržaški mož» šel obiskat v bolnico fašiste in ne ranjence, kar potrjuje tudi izjava DC o obsodbi sodišča. Svetovalec Belihar pa se je strinjal z ostro obsodbo sodišča in prišel v besedni dvoboj z misinom Morellijem, ko je ironično dejal, da ni nobeden izmed obtožencev hotel priznati, da je zaklical «Viva l'Italia!»

Svetovalec Agneletto (SDZ): «Slovenci so pod fašizmom v 25 letih mnogo pretrpeli...».

(Nadaljevanje na 2. strani)

SOODGOVORNOST ITALIJANSKE VLADE ZA NOVE IZGREDE

Fašisti demonstrirajo ob zaščiti policije s tržaškimi in dalmatinskimi zastavami

«Borba»: Toda sporna vprašanja se lahko rešijo samo v mirnem ozračju, v katerem morajo strasti odstopiti prostor razumu - Izjave angleškega veleposlanika v Beogradu

Maršal Tito se vrne danes v domovino

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 27. — Pod naslovom «Neofašistične demonstracije v Rimu v Mussolinijevem stilu» in pod naslovom «Italijanski parlament daje moralno podporo fašističnim požigalcem» ugotavlja nocojšnja «Borba» v poročilu svojega dopisnika iz Rima, da demonstracije v Rimu spominjajo na orgije pobesnelih Mussolinijevih škvadristov. Italijanski aneksionisti so pričeli v svoji gonji za nasilno rešitev tržaškega vprašanja z odkritim nasiljem in terorjem. Po glavnih mestih Italije se dogajajo čudne stvari. Fašistična drhal ponovno besni, kriči in izraža stare osvajalne zahteve po jugoslovanskem ozemlju.

Čeprav so neofašisti glavni organizatorji neredov, to ne zmanjšuje odgovornosti italijanske vlade. Rehabilitacija neofašizma v Italiji in vse bolj odkriti poskusi, da se fašisti okrepijo v Trstu, dosegajo svoj vrhunec. Navidezna želja po dobrih sosednih odnosih, ki jo od časa do časa omenjajo posamezni italijanski voditelji, se vse bolj spreminja v navadno frazo. Povečuje se italijanska gonja za nasilno okupacijo Trž. žaškega ozemlja in v tej gonji niti ena od italijanskih strank noče zaostati za drugo.

«Demonstracije iredentistov v Italiji — nadaljuje «Borba» — niso nič novega. Te so bile in bodo še v prihodnje. Italijanska vlada si je do zdaj umivala roke, toda — ugotavlja «Borba», — ob obletnici tristranske izjave ni prišlo do demonstracij niti v Trstu niti v Italiji, ker jih je italijanska vlada odsvetovala. Te dni pa so se tisti, ki so poslušali ukaz italijanske vlade, ponovno pojavili na ulicah pod zaščito policije s tržaškimi in dalmatinskimi zastavami».

«Jasno je, zaključuje «Borba», da je to delo istih inspiratorjev, ki, kakor kaže, ne morejo oziroma nočejo razumeti, da se aktualna sporna vprašanja med Italijo in Jugoslavijo lahko rešijo samo v mirnem ozračju, v katerem morajo strasti odstopiti mesto razumu».

Med svojim bivanjem v ZDA je načelnik glavnega štaba JLA general Peko Dapčevič obiskal tudi tovarno letal v Farmingdayu, ki proizvaja reakcijska letala «F-84». Ta letala, ki jih Amerika dobavlja v okviru vojaške pomoči raznim državam, bo v kratkem dobila tudi Jugoslavija.

Jutri se bo maršal Tito predvidoma vrnil na vojni ladji «Galeb» s prijateljskega obiska v Veliki Britaniji v Jugoslavijo. Na radiogram uredništva beograjske «Borbe», ki ga je zaprosilo za odgovore na nekatera vprašanja v zvezi z njegovim obiskom v Angliji, je maršal Tito odgovoril, da bo o svojih vtisih pripovedoval po vrnitvi v Jugoslavijo. Hkrati je maršal Tito sporočil prisrčne pozdrave članom kolektiva «Borbe» s prošnjo, naj te pozdrave z njegovimi najboljšimi željami izročijo jugoslovanskim narodom.

«Najvažnejši rezultat obiska maršala Tita v Londonu je po mojem mišljenju v ponovni potrditvi in nadaljnjem razvoju odnosov in zaupanja med obema državama» — je poudaril danes angleški veleposlanik v Beogradu Sir Ivo Mallet sodelavcu Jugopressa v zvezi s Titovim obiskom v Veliki Britaniji.

«To zaupanje — je nadaljeval Mallet — je prišlo do izraza v skupni izjavi o obojestranskih interesih naših vlad, da ohranita nacionalno neodvisnost, in njuni odločnosti, da sodelujeta pri obrambi miru. Obe stranki sta razumeli, da bi izolirana Jugoslavija predstavljala povečanje nevarnosti napada v Evropi. Zato sta obe vladi izjavili, da je v njuno skupno korist, upreti se agresiji, in soglasno izrazili, da bi morebitni napad v Evropi ne mogel ostati lokalnega značaja».

Nadalje je britanski veleposlanik izjavil, da je Titov obisk v Londonu poudaril važnost vloge Jugoslavije v mednarodnih odnosih in povezanost njene usode z usodo zahodnih držav. «Upam, je zaključil Ivo Mallet, da so se jugoslovanski gostje med svojim bivanjem in razgovori v Londonu, ki so potekali v prisrčnem ozračju, prepričali, da britansko ljudstvo in njegovi državniki stvarno želijo prijateljske odnose z narodi Jugoslavije in da iskreno želijo jugoslovanskim narodom mir in blagostanje».

Bajarjeva zahvala maršalu Titu

BEOGRAD, 27. — Predsednik turške republike Bajar je poslal maršalu Titu naslednjo brzojavko: «Globoko ganjen nad telegramom, ki mi ga je Vaša ekscelenca izvolila poslati v znak sožalja zaradi velike potresne nesreče, ki je zadela našo državo, se Vam iz vsega srca zahvaljujem v imenu svoje vlade in v svojem lastnem imenu».

LONDON, 27. — Britansko ministrstvo za letalstvo je javilo, da bodo od ponedeljka dalje začeli prevažati z letali v Kenijo 1200 vojakov, da zaradi novih neredov ojačijo tamkajšnje postojanke.

Letošnji 1. maj

naj bo praznik enotnosti vseh delavcev!

S pomladjo je prišel tisti čas, ki napoveduje delavcem približevanje praznika dela 1. maja.

Zadovoljstvo tržaških delavcev ob tem bližnjem prazniku pa kalita misel in upravičena zaskrbljenost, da bodo tudi letos delavci praznovali 1. maj ločeno, da se bo del delavcev zbral v tem taboru, drugi pa v onem, medtem ko bo mnogo delavcev sploh brezbrižnih in se ne bodo udeleževali manifestacij zaradi nezaupanja in zmede. Delavci so upravičeno zaskrbljeni, da bodo tudi letos ločeni prav ob praznovanju dneva, ki je vedno bil simbol njihove enotnosti.

Zaradi tega si delavci, ki se bolj aktivno udeležujejo sindikalnih in socialnih borb, danes zastavljajo vprašanje: Mar je mogoče, da se ta položaj nadaljuje, mar so za to res tako resni razlogi? Ne! je odgovor delavcev; in ta odgovor je pravilen, kajti je mar res mogoče, da po desetletjih in desetletjih izkušenj in ostrih borb, po tolikih naukih iz preteklosti, na sedanji visoki stopnji razvoja delavskega gibanja in zavesti delavcev v Trstu še enkrat doživljamo razcepljenost delavcev ob 1. maju in celo sovražnost med njimi, da doživljamo nov dokaz šibkosti delavcev pred delodajalskim razredom?

Vsi ugotavljamo, da delodajalci, industrijci, čeprav razcepljeni v borbi za svoje nasprotujoče si interese, kljub temu dokazujejo, da so njihovi gospodarski in politični interesi vzvišeni nad njihove medsebojne spore, da so enotno organizirani, solidarni in odločni v obrambi svojih privilegijev in v pritisku na delavski razred, na njihove sindikalne organizacije in v odklanjanju njihovih zahtev.

Vsak delavec lahko ugotovi otipljivo resnico, da zahtevajo v tovarnah in v podjetjih skupni interesi enotnost in da maloštevilna in često umetno vzbujena vprašanja, ki ločijo delavce, izginjajo v ozadje, da je v podjetjih enotnost delavcev dejansko že dosežena in se ohranjuje, da se pri skupnem delu delavci in uradniki dobro razumejo, si pomagajo in enotno reagirajo, ko jim industrijci oporekajo njihove interese, kadar je treba braniti delovno pogodbo, pridobljene pravice, zajamčiti delo vsem in kruh slehernemu delavcu.

Ko se približuje prvi maj, se v delavcih porajajo te skrbi in z njimi tudi vprašanje: zakaj se ta enotnost in bratstvo, če obstoječa v podjetjih, ne spremenita v trajno stvarnost, zakaj ni mogoče storiti odločilnega napora, da se tržaški delavci rešijo iz sedanjega podrejenega položaja in šibkosti svojih sindikatov v primerih z delodajalci? Pravilno!

Kdor pa ima večji čut odgovornosti med delavci, si mora prizadevati, da bo ta napor storjen in da se v Trstu uresniči to, kar bi moralo biti že danes nekaj samo ob sebi razumljivega. Pomagati je treba tržaškim delavcem, da se izvlečejo iz teh težav, da premostijo sedanjo organizacijsko in psihološko razcepljenost, ki povzroča toliko materialne škode, ker dopušča industrijcem, da vedrijo in oblačijo po svoji volji, ne da bi pri tem naleteli na strnjen in organiziran odpor.

Prvi maj je nadvse pripraven, da se doseže ta cilj. Praznik 1. maja more in mora biti prikladna priložnost za korak naprej na poti k enotnosti delavcev, priložnost, s katero se lahko porodi nekaj novega, kar bo vrnilo zaupanje v sindikalne organizacije in v sindikalno borbo, zlasti med tisto veliko množico delavcev, ki so danes izven sindikalne organizacije, razočarani in pasivni. Ta velik korak je mogoč. Potrebna je samo dobra volja. To pa je predvsem odvisno od vodstva Enotnih sindikatov in Delavske zbornice, od voditeljev posameznih strokovnih zvez, od članov tovarniških odborov, t. j. od dobre volje nekaj desetin ljudi, nekaterih voditeljev, ki so sicer res v nasprotju med seboj, katerih nasprotja pa ne odražajo dejanskega položaja in objektivne stvarnosti, niti interesov in teženj delavskega razreda. Ti možje, ti voditelji morajo ugoditi zahtevam delavcem, da postane letos prvi maj enoten pregled delavskih sil v Trstu, manifestacija in prikaz enotnosti osnovnih interesov in teženj vseh delavcev, manifestacija volje, da se premosti sedanja šibkost sindikalnega gibanja ter da se postavijo trdi temelji za enotnost sindikalne akcije, ki je želja vseh delavcev.

SZ odklanja preiskavo glede obtožb o bakteriološki vojni

Obtoževalci se bojijo, da bi preiskava zrušila vso stavbo njihove propagande • Vizum ameriškim novinarjem nova poteza «mirovne» propagande? • Edenove izjave

NEW YORK, 27. — Politični odbor OZN je danes začel razpravljanje o ameriškem predlogu, naj se uvede preiskava v zvezi s sovjetskimi obtožbami o uporabljanju bakteriološkega orožja.

Pred začetkom razpravljanja je sovjeski zastopnik Zorin zahteval, naj se k razpravljanju povabijo tudi predstavniki pekinške in severnokorejske vlade. Ta predlog pa je bil zavrnjen s 40 glasovi proti 15 in 5 vzdržanimi. Za predlog so razen predstavnikov sovjetskega bloka glasovali tudi predstavniki arabsko-azijske skupine.

Ameriški delegat Ernest Gross je predložil resolucijo, s katero se zahteva ustanovitev preiskovalne komisije sestavljene iz predstavnikov petih držav, ki bi imela nalogo na kraju proučiti utemeljenost obtožb o bakteriološki vojni.

Ameriška resolucija zahteva med drugim od vseh prizadetih vlad in oblasti, naj pomagajo pri preiskavi in naj dovolijo komisiji, da pride v kateri koli kraj kamor bi se ji zdelo umestno iti, in da izvede vsa zaslišanja, ki bi se ji zdela potrebna.

Gross je pozval kitajske in severnokorejske oblasti, naj dovolijo, da zavezniške vojake, ki so sedaj vojni ujetniki na Koreji in ki so po zatrjevanju omenjenih oblasti potrdili obstoj načrtov za uporabo bakteriološkega orožja, pripeljejo v kak nevtralni kraj, kjer naj jih zasliši nepristranska komisija Združenih narodov; ti ujetniki bi morali nato ostati pod zaščito te komisije do konca sovražnosti.

Ameriški delegat je prebral tudi izjavo načelnika ameriškega glavnega štaba generala Bradleya, ki pravi, da ni nikoli pripravljal načrtov za bakteriološko vojno na Koreji.

Nizozemski predstavnik je izjavil, da so obtoževalci sami prepričani, da bi preiskava o bakteriološki vojni zrušila vso njihovo propagando. Dodal je, da odklonitev sodelovanja Severne Koreje in Kitajske v preiskovalni komisiji izhaja iz bojazni, da se ne bi jasno pokazalo, da so skušale kitajske in severnokorejske oblasti varati svetovno javnost.

Se pred glasovanjem je indijski delegat izjavil, da bi severnokorejski in kitajski predstavniki lahko dali odboru najboljše informacije, ker sta prav kitajska in severnokorejska vlada postavili obtožbe o bakteriološki vojni. Pripomnil je tudi, da bi brez pristanka teh dveh vlad delo morebitne preiskovalne komisije rodilo malo uspeha.

Po glasovanju je sovjetski delegat Zorin izjavil, da si je politični odbor zaprl vsako možnost izvedbe nepristranske preiskave o tem vprašanju.

Danes se je ponovno sestalo tudi pet stalnih članov Varnostnega sveta. Razpravljali so o imenovanju novega glavnega tajnika OZN. Na seji nista bila navzoča niti sovjetski delegat Višinski niti ameriški delegat Cabot Lodge.

Po sestanku niso hoteli člani Varnostnega sveta podati nobene izjave ter so samo pripomnili, da bodo predložili svoje poročilo Varnostnemu svetu, ki se sestane nocoj. Na večerni seji pa ni bil dosežen noben sporazum in Varnostni svet je ponovno pozval pet stalnih članov, naj se skušajo sporazumeti. Ni bil določen dan nove seje. Izvedelo se je, da ni bila postavljena nobena nova kandidatura.

Sovjetsko poslaništvo v Londonu je dovolilo desetim ameriškim novinarjem vizum za potovanje v Sovjetsko zvezo. Ti novinarji pripadajo skupini trideset ih ameriških novinarjev, ki potujejo po Evropi in Srednjem vzhodu.

Skupina desetih novinarjev, ki so ravnatelji in lastniki časopisov malih ameriških mest in ravnatelji radijskih postaj, namerava odpotovati v Sovjetsko zvezo z letalom čez nekaj dni. Vizumi veljajo za en teden. James Vick, ki bo vodil skupino, je aprila preteklega leta poslal štiri vprašanja Stalinu, na katera je Stalin odgovoril in jih je svetovni tisk vidno objavil.

Prošnja za vizume je bila pred kratkim vložena v Washingtonu, Atenah, Damasku, Rimu, Parizu in končno v Londonu. To je prvikrat po Stalinovi smrti, ko ameriški novinarji dobivajo vizum za potovanje v Sovjetsko zvezo.

Nocoj je skupino desetih novinarjev sprejel britanski zunanji minister Eden. Po sestanku je predstavnik skupine povedal, da je Eden izjavil, da po njegovem mnenju ne bi smeli ameriški novinarji preveč zapasti vtisu znakov o popustitvi napetosti, ki prihajajo iz Moskve. Eden je dodal, da je gotov, da bodo znali ameriški novinarji točno oceniti položaj na podlagi podatkov, ki jih bodo lahko zbrali med svojim obiskom v Sovjetski zvezi.

Bivši laburistični zunanji minister Morrison je danes izjavil, da se je po Stalinovi smrti nudila sovjetski vladi velika prilika, da izkoristi spremembe, ki so nastale v njenem sestavu in se odpove nevarni politiki in nevarnemu delovanju, ki sta ustvarila na vsem svetu občutek negotovosti. Morrison je tudi poudaril, da je obisk maršala Tita v London pokazal, da je mogoče sodelovanje med državami z različno notranjo ureditvijo, če nobena od obeh držav ne skuša motiti mirnih odnosov ali pa vmešavati se v notranje zadeva druge države.

UMIK ITALIJANSKE VLADE v vprašanju protestov zaradi Trsta?

Predstavnik palače Chigi je izjavil, da italijanska vlada ni protestirala v Washingtonu in Londonu, kot je trdil včeraj De Gasperijev podtajnik Andreotti, temveč da je samo «poslala navodila» De Castru in da je stvar zdaj urejena • Podrobnosti o protiangleških demonstracijah v Rimu

(Od našega dopisnika)

RIM, 27. — Včerajšnja uradna izjava podtajnika v ministrskem predsedstvu Andreottija o formalnem protestu rimske vlade v Londonu in Washingtonu zaradi nastopa anglo-ameriških oblasti v Trstu proti fašističnim izzivačem se je dalo tudi razlinila kot milni mehurček. Namesto tega pa je prišlo na dan, da je moralo italijansko zunanje ministrstvo izraziti svoje obžalovanje angleškemu veleposlaništvu v Rimu zaradi včerajšnjih ponovnih protiangleških izgredov v »večnem mestu«.

Na tiskovni konferenci, ki je bila danes z enodnevno zamudo v palači Chigi (konference se običajno ob četrtkih), je predstavnik zunanjega ministrstva na vprašanje nekega angleškega novinarja o Andertijevih izjavah dejal, da podtajnik imel v mislih naročila ki so bila poslana italijanskemu političnemu opazovalcu v Trstu še isti večer, ko je javedelo za incidente, in njegove korake pri anglo-ameriških oblasteh; ti koraki pa imeli docela ugoden vpliv. Predstavnik palače Chigi je dodal, da je bilo pojasnjeno, da ni nihče mislil, da bi bilo kdaj kričati „Viva l'Italia" in da so bili vsi pridržani še isti večer ali drugo jutro izpuščeni».

Ker je bila torej vsa stvar opravljena že v torek (navodila De Castru) in v sredo predpoldne (oprostitev edinega aresranca pred vojaškim sodiščem), ni prav jasno, zakaj je bil podtajnik Andreotti, ki se sicer, kot trdijo, še prav pozno ukvarja s Trstom, še v četrtek popoldne tako slabo poučen. Pravzaprav je v slabo prav jasno, kaj je hotela vlada s tem doseči — samo dati dostojen okvir šovinistični demonstraciji v parlamentu?

Predstavnik palače Chigi je tudi potrdil, da je morala rimska vlada izraziti angleškemu veleposlaništvu svoje obžalovanje «zaradi vandalskih dejanj, ki so bila zagrešena v sredo zvečer v prostorih angleškega kulturnega centra in v tiskovnem uradu veleposlaništva v palači Drago». Vendar palača Chigi ne bi bila palača Chigi, ko ne bi poskušala jemati fašistov v zaščito: ta dejanja, sicer obžalovanja vredna, je treba presojati v luči reakcije, ki da so jo v javnem mnenju povzročili dogodki na trgu v zaščitnem vojaškem sodišču. Da so to «javno mnenje» fašisti, je seveda ni priznal, predstavnik pa tudi tega ne, da se je nekaj podobnega dogajalo v Rimu v časih najhujše Mussolinijeve protiangleške gonje.

V sredo zvečer je namreč sedem mladeničev (gotovo predstavniki «javnega mnenja») vdrlo v prostore kulturne organizacije «British Council», napadlo miss Philis Smith, uradnico v knjižnici, ji zamašilo usta Nato so polili knjižnico z bencinom, jo zažgali in junaško zbežali. Policiji se je posrečilo ujeti samo enega, študenta Gabriela Troila, medtem pa se je gasilcem posrečilo pogasiti požar, ki je uničil že velik del knjižnice.

Druga skupina nadobudnih mladincev je medtem razbila izložbe urada angleške letalske družbe BEA. Obenem je bilo v mestu še nekaj protiangleških demonstracij.

V italijanskem senatu se medtem nemoteno nadaljuje kominformistična obstrukcija. Se vedno se vrstijo kominformistični senatorji in drug za drugim oddajajo «izjave o glasovanju» o Bitossijevem predlogu, naj se da na dnevnem redu prednost zakonskemu načrtu o nekaterih izboljšavah socialnega skrbstva za obiralke riža. Medtem ko so prvi senatorji za svoje izjave o glasovanju potrebovali povprečno 20 minut, so kasnejši postajali polagoma vse bolj pogumni in zdaj govori vsak tudi uro in več.

Sprva so računali, da bo ta nadležni intermezzo v diskusiji o volilnem zakonu končan do danes opoldne, zdaj pa kaže, da seja (ki se med izjavami o glasovanju ne sme prekiniti) ne bo končana pred jutrišnjim večerom. Na vseh nervoznih posvetovanjih vladne večine, ki se jih je večkrat udeležil tudi sam De Gasperi, niso še mogli najti načina, kako obstrukcijo zajeziti. Predsednik Ruini je samo nekajkrat sramežljivo pripomnil, da so po njegovem izjave predolge.

Jutri se začne v Milanu kongres neodvisnih socialistov, ki bo združil več dosedanjih neodvisnih socialističnih skupin. Na drugi strani se tesneje združujejo tudi razni drugi politiki, ki so se ločili od svojih strank zaradi nasprotij o volilnem zakonu. Tako poročajo o zbližanju med bivšim socialnim demokratom Calamandreijem in skupino Corbino-Nitti-Terranova, ki ima liberalne tendence.

A. P.

Dokončna potrditev Charlesa Bohlena

WASHINGTON, 27. — Ameriški senat je potrdil imenova nje Charlesa Bohlena za ameriškega poslanika v Moskvi.

Potrditev Bohlena je osebna zmaga Eisenhowerja, ki je vztrajal na imenovanju in poudarjal, da je on sam določil Bohlena za poslanika v Moskvi, ker ga ima za najbolj primernega človeka za to mesto.

Thorez se vrača?

PARIZ, 27. — Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva je potrdil, da je glavni tajnik KP Francije Maurice Thorez zaprosil francosko veleposlaništvo v Moskvi za pomoč, da bi dobil tranzitni vizum čez Zahodno Nemčijo, ker bi se rad vrnil v Francijo in ker mu njegovo zdravstveno stanje ne dovoljuje potovanja z letalom.

Thorez je že 30 mesecev «na zdravljenju» v ZSSR. Zadnje čase o njem ni bilo nobenega glasu, tako da se je pojavljal že sum, da ga sploh ni med živimi. Tudi na Stalinovem pogrebu ni bil navzoč.

Zatrjujejo, da so Thorezov povratek v Francijo sklenili na posebni seji v Kremlju kmalu po Stalinovem pogrebu. Seji, ki ji je predsedoval Malenkov, sta poleg Thoreza, prisostvovala tudi namestnik glavnega tajnika KPF Jacques Duclos in član politbiroja Laurent Casanova, ki sta oba prišla v Moskvo na Stalinov pogreb. V francoskih političnih krogih pravijo, da Thorezov povratek narekuje vedno slabši položaj francoske kominformovske partije. Ta položaj najlepše odražajo naslednja dejstva:

1. število vpisanih v partijo se je od leta 1947 do danes zmanjšalo od skoraj enega milijona na 375.000;

2. število aktivističnega kadra se je zmanjšalo na približno 10.000, medtem ko jih je še pred tremi leti bilo šestkrat več;

3. število čitateljev glasila KP Francije «Humanité» se je zmanjšalo od 900.000 na nekaj več kot 100.000, medtem ko je popoldanski list «Ce Soir» prejšnji mesec nehal izhajati;

4. ofenziva francoske vlade proti kominformovski partiji, ki se je pred nekaj dnevi obnovila s preiskavami na sedežih kominformovske sindikalne organizacije CGT in z aretacijami vidnejših kominformovskih predstavnikov, ni povzročila nobene reakcije med delavci, kar kaže, da so francoski delavci izgubili zanimanje za kominformistično partijo.

Pozneje so iz Moskve potrdili, da se bo Thorez vrnil v Francijo kar potrjuje tudi večerna izdaja lista «Humanité».

BEOGRAD, 27. — Včeraj je pribežal iz Albanije poročnik albanske vojske Ram Gerči. Izjavil je, da je pobegnil iz strahu pred aretacijo, ker so aretacije v zadnjih dneh zavzele velik obseg v vrstah albanske vojske.

BORBA V NEMČIJI za pariško in bonnsko pogodbo

Socialisti so predložili vprašanje ustavnosti obeh pogodb ustavnemu sodišču, Adenauerjeva vlada pa je sklenila, da ratifikacijskih listin ne bo deponirala, dokler tega ne store vse ostale podpisnice

BONN, 27. — Na tiskovni konferenci je uradni predstavnik zahodnonemške vlade naznanil, da je vlada na seji 20. marca, ki je doslej ostala tajna, sklenila, da ne bo deponirala ratifikacijskih instrumentov bonnske in pariške pogodbe, dokler vse ostale države podpisnice ne bodo izvršile deponiranja — razen če se ustavno sodišče v Karlsruhe medtem ne bi izreklo o ustavnosti obeh pogodb. Vlada je sklenila objaviti ta svoj sklep na današnji seji, ki sledi vesti o vlogi socialdemokratske stranke ustavnemu sodišču v Karlsruhe.

O sklepu je bil obveščen tudi predsednik Huess, ki je nanj pristal.

Predsednik socialdemokratske stranke Ollenhauer je na tiskovni konferenci sporočil, da je njegova stranka zahteva, la od vrhovnega ustavnega sodišča v Karlsruhe, naj izda začasno odredbo, ki naj zabrani zveznemu sodišču, da predloži nemško-zavezniške dogovore in pariško pogodbo v podpis predsedniku republike, dokler ne bo odločeno, ali so ti dogovori in pogodba v skladu z ustavo.

Ollenhauer je dodal, da so socialni demokrati mnenja, da želi zvezna vlada ustvariti izvršeno dejstvo, še preden bo ustavno sodišče izreklo o tem dokončno razsodbo.

Po vesti o sklepu vlade pa je socialdemokratska parlamentarna skupina sklenila proučiti nastali položaj, da ugotovi, ali ni vloga ustavnemu sodišču zdaj postala odveč.

Po mnenju pravnih izvedencev zahodnonemške socialdemokratske stranke je namen vladnega koraka, da pripravi predsednika republike do tega, da podpiše obe pogodbi, takoj ko bodo ostale države podpisnice deponirale ratifikacijske instrumente, toda še preden bi se sodišče v Karlsruhe izreklo o ustavnosti obeh pogodb. Pravni izvedenci opozarjajo nadalje, da bi podpis predsednika — ki ima po ustavi pravico osebnega nadzorstva nad pravilnostjo pogodb — okrepil položaj vlade v odnosu do ustavnega sodišča. S svojim podpisom bi predsednik Heuss namreč ustvaril vtis, da sta po njegovem mnenju pogodbi v skladu z ustavo. Kakor je znano, pa poskušajo socialdemokrati predvsem preprečiti, da bi predsednik pogodbi podpisal, dokler se o njih ne izreče ustavno sodišče.

V Washingtonu se nadaljujejo francosko-ameriški razgovori

Ločeni sestanki v zunanjem ministrstvu, finančnem ministrstvu in obrambnem ministrstvu - Mayerjeve izjave novinarjem o francoski politiki - Evropska rešitev posarskega vprašanja je za Francijo pogoj za ratifikacijo pariške pogodbe

WASHINGTON, 27. — Francosko-ameriški razgovori, ki so se začeli včeraj na predsedniški jahti «Williamsburg» na reki Potomac, so se danes nadaljevali v Washingtonu. V poslopju tik zunanjega ministrstva, sta se sestala ameriški državni tajnik John Foster Dulles in francoski zunanji minister Georges Bidault, prisotni pa so bili tudi z ameriške strani državna podtajnika Freman Matthews in Carl McCardle, s francoske strani pa Hervé Alphand in francoski veleposlanik v Washingtonu Henri Bonnet.

Predsednik francoske vlade Mayer pa se je v spremstvu finančnega ministra Burges-Manouryja sestal z ameriškim finančnim ministrom Humphreyem. Te konference so se udeležili tudi predstavniki zunanjega ministrstva in MSA.

Obenem z Bidaultovimi in Meyerjevimi razgovori so se začeli razgovori tudi v ameriškem vojnem ministrstvu, kjer sta se sestala francoski minister za pridružene države Jean Letourneau in pomočnik ameriškega obrambnega ministra Frank Nash. Na tem sestanku so z vojaškega stališča proučevali položaj v Indokini. Letourneau je prikazal francoske strateške načrte, ki so jih nato na popoldanskem sestanku podrobneje objasnili vojaški izvedenci. Ti bodo tudi sestavili posebno poročilo, ki bo jutri predloženo predsedniku Eisenhowerju.

O razgovorih med francoskim ministrskim predsednikom in finančnim ministrom in ameriškim finančnim ministrom Humphreyem se izve, da so proučevali bodočnost evropske plačilne zveze, zlasti v zvezi s stališčem, ki ga je nedavno zavzela Velika Britanija in ki je v znatni meri zmanjšalo francoske bojazni. Govorili so tudi o vprašanjih, ki so se pojavila po zadnjem poročilu OEEC, zlasti pa o vlogi ZDA, ki bi naj skupno s Kanado po evropskih željah pomagale ozdraviti kronični evropski dolarski deficit, bodisi z revizijo carinskih tarif, bodisi z obsežno investicijsko politiko. O tem je Mayer tudi obširno govoril v svojih izjavah novinarjem.

Uradni viri zatrjujejo, da sta oba zunanja ministra, Foster Dulles in Bidault, proučevala odnose med zahodnim svetom in ZSSR, zlasti pa morebitne posledice Stalinove smrti. Trdijo, da sta oba soglašala, da sedanja moskovska mirovna ofenziva še ne pomeni, da se misli ZSSR odpovedati svoji hegemonistični politiki.

Tako v ameriških kot v francoskih krogih trdijo, da razgovori zelo ugodno potekajo.

Današnji francoski tisk pravi, da je Mayer predložil ameriškim voditeljem zamisel, naj se oboroževanje v bodoče ne izvaja več po letnih načrtih, temveč po načrtu, ki naj velja za daljšo dobo. Pariški listi pravijo, da je bila ta zamisel v Washingtonu «ugodno sprejeta» in dodajajo, da je to morda najpomembnejši rezultat potovanja francoske vladne delegacije v Ameriko.

Na drugi strani pa izraža francoski tisk mnenje, da ZDA nočejo priznati povezanosti posarskega vprašanja z vprašanjem evropske obrambne skupnosti in da je Eisenhower nedvoumno poudaril, da se mu zdi ratifikacija pogodbe o evropski vojski in bonnskih pogodbenih sporazumov nujna.

Francoski ministrski predsednik René Mayer je govoril danes pred približno 400 časnikarji v Narodnem tiskovnem klubu v Washingtonu. Med drugim je izjavil, da bo predložil francoskemu parlamentu v odobritev pogodbo o evropski obrambni skupnosti ob zaključku sestave protokolov, ki bodo razčistili nekatere važne določbe pogodbe. Protokole, ki jih predlaga Francija k pogodbi o evropski obrambni skupnosti, je označil kot «realistično francosko stališče». «Hočemo, da evropska obrambna skupnost ne postane samo teoretična in abstraktna konstrukcija bolj ali manj posrečenih besedil», je pristavil in izrazil upanje, da bodo države, ki so podpisale pogodbo, odobrile tudi te francoske protokole.

Zatrdil je tudi, da je Francija zvesta ustanovam, ki so bile ustvarjene z namenom, da bi pospeševale gospodarsko sodelovanje med evropskimi narodi. Vznemirjena bi bila nad vsakim predlogom, ki bi hotel oslabiti organizacijo za evropsko gospodarsko sodelovanje in evropsko plačilno zvezo.

Predlagal je tudi mednarodno gospodarsko in denarno konferenco za «harmoničen razvoj mednarodne trgovine in za zamenljivost evropskih valut».

O Posarju je Mayer dejal, da je «praznina, nikogar zemlja na zemljevidu

Kar svetega je tvoji duši,
ne daj iztrgati nikdar,
naj tudi drugo vse razruši
usode trde ti vihar!
A. MEDVED

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, sobota 28. marca
Janez, Stanimir
Sonce vzide ob 5.55 in zatone ob 18.27. Dolžina dneva 12.32. Luna vzide ob 16.40 in zatone ob 4.31.
Jutri, nedelja 29. marca
Ciril, Uma

SPOMIN JUNAKOV iz Ul. M. d'Azzeglio

Danes poteka 8 let, kar so fašistični in nacistični okupatorji obesili v Ul. Massimo d'Azeglio štiri antifašistične borce: Giorgia de Roso, Remigia Visinija, Livia Stocchija in Sergeja Cebronija. V Ul. Massimo d'Azeglio je imel okupator glavno garažo in skladišče bencina. Po skrbno pripravljenem načrtu je imela skupina partizanskih borcev nalogo to garažo uničiti. Načrt je uspel. Eksplozija je garažo popolnoma uničila, s čimer je bila morilcem naših ljudi zadana huda izguba. Pri svojem umiku pa je diverzantska skupina padla v zasedo Guardie Civiche in X. Mas. Eden od borcev je bil ujet, drugi so ušli, vendar so jih pozneje ulovili in po kratki sodbi vse obsodili na smrt z obešenjem na pročelju uničene garaže.

Od takrat se tržaško antifašistično ljudstvo vsako leto na današnji dan spominja teh junakov, ki so se podajali v najtežje akcije proti fašističnim okupatorjem, čeprav so vedeli, da jih pri tem lahko vsak čas doleti smrt.

Še prav poseben razlog pa ima tržaško antifašistično prebivalstvo, da se s posebno hvaležnostjo spominja svojih junakov, ki so s svojo borbo uničili fašistične okupatorje, danes, ko so fašistična gesla postala zopet borbeni krik tistih, ki iz antifašistične borbe naših narodov ne znajo črpati zase prekoristnih naukov, danes, ko imajo nositelji teh fašističnih gesel zaslombo tudi pri ljudeh, ki se trkajo na svoja «demokratična» prsa, danes, ko se tipično fašistična dejanja opravičujejo s «patriotičnimi čustvi» in ko se obsodba fašističnih provokatorjev pred vojaškim sodiščem ocenjuje z «napadom na italijanstvo».

Naj bo zato spomin na naše junake posvečen utrjevanju antifašistične enotnosti, zbiranju in porezovanju vseh demokratičnih množic, mobilizaciji na osnovi konkretnih akcij za mir, za razumevanje med narodi in za bratske odnose med njimi.

Vsakoletnega polaganja vencev na kraju usmrtitve v Ul. Massimo d.Azeglio letos ne bo, ker je spominska plošča začasno odstranjena s svojega mesta zaradi gradnje novega poslopja na prostoru nekdanje garaže. Po zagotovilih oblasti bo plošča po končani gradnji hiše zopet prišla na svoje prejšnje mesto.

Zelje so zaupali v varstvo kozlu...

Zavezniški informacijski urad je objavil včeraj zanimivo best. ki se glasi:

«*Ker na tem področju ni na razpolago primernih sredstev za specialno zdravljenje Federica Stuppacha Wurmbranda, je bilo odrejeno, da se ga izroči nadzorstvu italijanskih oblasti*».

Kot znano gre za Wurmbranda, ki je bil sojen zaradi najdbe večjih količin dobro ohranjenega orožja v vili znanega industrialca dr. Dorie. Razprava proti Wurmbrandu se je zaključila tako, da je bila sprejete teza psihiatra, ki je Wurmbranda spoznal za neodgovornega za svoja dejanja in da je potreben specialnega zdravljenja. To se je zgodilo v novembru lanskega leta. Upati je, da nadzorstvo italijanskih oblasti nad njim ne bo povečalo njegove ljubezni do zbiranja orožja.

VČERAJ V TRŽAŠKEM OBČINSKEM SVETU

FAŠIST MORELLI ŠE GROZI Z BOMBAMI

Občinski odbor demokristjanov in satelitov na lastno pest podprl resolucijo Diega de Castra, v kateri se v zvezi z obsodbo fašističnih demonstrantov v Trstu zagovarja njih fašistično početje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Svetovalec Paladin (PSVG), kot pobesnel: «Foibe, avete pagato bene...».

Svetovalec Dekleva: «Vi, se nazivate socialist, pa ne morete prenesti govora o slovenskem delu prebivalstva! Slovenci so grozno trpeli pod fašizmom...».

Svetovalec Morelli (MSI): «Premehki smo bili...».

Nadaljnjih medklicev pa žal nismo mogli več zabeležiti, ker je bilo kakih pet minut v sejni dvorani kljub močnemu zvonjenju župana tako vpitje, zmerjanje in tuljenje, da se ni razumela niti beseda.

Končno je dobil besedo vnovič adv. Agneletto: «Žal mi je, da se najdejo v sredini dvajstega stoletja v osrčju Evrope ljudje, ki ne morejo ohraniti mirne krvi kadar slišijo omeniti slovenski del prebivalstva». Nadaljnje trditve odv Agneletta pa so bile, milo rečeno čudne, saj je med drugim izjavil, da je bila obsodba preostra in se ni hotel izjasniti, ali je bila upravičena, kljub temu da bi po italijanskem kazenskem zakoniku morali dobiti težje kazni.

Za posebno atrakcijo pa je poskrbel svetovalec MSI Morelli, ki je v izgubljenem dvoboju s svetovalcem Beliharjem hotel dokazovati, da bombe niso vrgli fašisti. Pri tem se je tako razgrel, da je zakričal: «Naši znajo metati bombe in jih bodo, če bo potreba, tudi dobro metali».

Kljub takim bojnim geslom pa je menda treba spoštovati javni red, seveda samo, če oblast upoštablja «umerjene in odgovarjajoče mere kot v Italiji»...

Medklic: «V Italiji streljajo, kot so v Modeni»...

Svoj zagovor pa je končal z najmočnejšim misinskim argumentom: «Kadar gre za italijanstvo Trsta, se vse italijanske stranke ponašajo kot fašisti».

Z zadnjo izjavo se je strinjal tudi demokristjanski vodilni predstavnik Harabaglia, ki je dejal, da so v tem primeru vse italijanske stranke istega mnenja kot Morelli. Seveda je nato tudi v imenu svoje stranke protestiral proti krivični obsodbi sodišča, saj bi italijansko sodišče vse krivce oprostilo ali vsaj obsodilo na nizke pogojne kazni. Protestiral je tudi proti surovemu ravnanju policijskih sil...

— Medklic: «Pa, če policija ni nič napravila, policaji niso vrgli bombe»...

... vnovič kraval...

Končno se je oglasil k besedu tržaški župan Bartoli. On noče zaiti v politični del vprašanja, ker so mnenja strank tako različna. Vendar je že predvčerajšnjim občinski odbor izrazil svoje soglasje z resolucijo katero je poslal italijanski pilitični svetovalec pri ZVU Diego De Castro italijanski vladi. V tej protestni resoluciji, katero so po županovi izjavi podprle tudi druge iredentistične organizacije in uradi, se protestira zaradi dogodkov 8. marca in zlasti proti «surovi» in «krivični» obsodbi zavezniškega sodišča. Občinski odbor je to tendenciozno resolucijo, v kateri zagovarjajo fašizem in fašistične metode podprl v imenu vsega tržaškega prebivalstva, kljub temu, da občinski odbor še zdaleč ne predstavlja večine prebivalstva, in to niti po številu volivcev, še manj pa zastopa čustva in želje Tržačanov, ki dobro vedo, kaj pomeni fašizem in nove slične avanture najodločneje odklanja.

Na koncu je župan najprej pozval k miru in zaupanju oblasti, nato pa zaključil svoj govor z patetičnim vzklikom:

«O con l'Italia, o contro l'Italia!»

(Aliz Italijo, ali proti Italiji!)

V grobni tišini, ko je županov patetični vzklik dosegel pri iredentističnih svetovalcih svoj učinek, pa se je zaslišal mirni glas svetovalca Beliharja (FN), ki je samo ponovil priljubljeno Ducejevo geslo:

«Quis contra nos?»
(Kdo se upa proti nam?)

Sledil je seveda spet splošen hrup.

Dvorana se je umirila šele, ko so odborniki pričeli čitati razne predloge, o katerih pa bomo zaradi pomanjkanja prostora poročali jutri.

Prihodnja seja, ki bo v torek, bo pretežno posvečena stanovanjskemu vprašanju.

BREZPOSELNI MLADINCI PRI ŽUPANU

URAD ZA DELO NAJ SKLIČE

sestanek za proučevanje brezposelnosti

Obilo lepih besed je že bilo dovolj, preiti je treba k dejanjem

Včeraj se je delegacija brezposelnih mladincev zglasila pri županu Bartoliju in ga opozorila na obupni položaj teh mladincev.

Gre za skupino, ki se je pred kratkim obrnila že na vse predstavnike oblasti, na Palutana in celo na škofa Santina. Vsi so seveda obljubili mladincem svojo podporo, toda doslej je ostalo samo pri besedah. No, škof je na praznik sv. Jožefa celo pridigal o tem vprašanju, to pa je menda tudi bilo vse. Na župana so se mladici že svoj čas obrnili z resolucijo in prošnjo, da bi jih sprejel, toda takrat je bil na Dunaju. Končno pa so se mladinci le prišli do njega in jim je tudi on obljubil, da se bo za rešitev njihovih vprašanj in tegob pozanimal ter jim pomagal.

Objavili smo že dve resoluciji teh mladincev, ki v glavnem zahtevajo od urada za delo skrbnejše nadzorstvo pri nameščanju brezposelnih, tako da pridejo na vrsto najprej najbolj potrebni. V ta namen pa mora urad za delo najprej sklicati vsaj sestanek, na katerem bi proučili zahteve in predloge brezposelnih mladincev. Sestanka naj bi se udeležile vse prizadete ustanove in organizacije, ki bi lahko predlagale razne rešitve tega perečega vprašanja.

Urad za delo se nikakor ne sme odtegniti tej pobudi. Brezposelni mladinci pa morajo vedeti, da je uspeh njihove akcije odvisen predvsem od njihove odločnosti in strnjenosti ter od pritegnitve čim večjega števila mladincev v to gibanje.

Podjetje Kozman vztraja pri odpustu 29 delavcev

Sindikalne organizacije so se obrnile na urad za delo z zahtevo, da posreduje v sporu glede odpusta 29 delavcev v podjetju Kozman. Predstavniki delavcev so se že pogajali z vodstvom podjetja na Zvezi industrijcev in ga skušali prepričati, naj nameravane odpuste prekliče. Podjetje pa ni hotelo o tem nič slišati in je trdilo, da je prisiljeno delavce odpustiti zaradi pomanjkanja naročil. Predstavniki delavcev so tedaj predlagali, naj bi podjetje raje skrčilo delovni čas v tistih oddelkih, v katerih bi primanjkovalo dela, toda predstavniki podjetja tudi na ta predlog niso pristali. Na skupščini so delavci podjetja pozvali sindikalne zastopnike, naj ne popuste delodajalcem.

Sporazum v podjetju ELENT

V podjetju ELENT je bil sklenjen sporazum, po katerem bodo še ta teden izplačali delavkam vse zaostale mezde, v enem mesecu pa jim bodo izplačali vse odpravnine. Končno so se tudi sporazumeli, da ostanejo vse noseče delavke na delu, dokler bo podjetje nadaljevalo vsaj še s sedanjo skrčeno dejavnostjo.

Proti odpustom delavcev v Icasa

Ker se sindikalni zastopniki in predstavniki podjetja Icasa niso mogli sporazumeti glede odpusta 4 delavcev in enega uradnika, se bodo ponovno sestali k pogajanjem v ponedeljek dopoldne.

20 vreč kave iz Kolombije za tržaške podporne ustanove

Te dni je prispelo v Trst na naslov predsedstva cone 20 vreč kave Bogota-Excelso, ki jo je poslala kolumbijska družba «Federacion Nazional de Cafeteros de Colombia», ki je lani prvič razstavljala svojo kavo na tržaškem velesejmu. Takrat je predsednik družbe in ekonomski predstavnik Kolumbije obljubil, da bo poslal v Trst pošiljko kave z željo, da bi bila razdeljena raznim socialnim podpornim ustanovam. Predsedstvo cone bo pošiljko v prihodnjih dneh razdelilo raznim socialnim ustanovam, sorazmerno s številom oskrbovancev.

Ameriška križarka v našem pristanišču

Včeraj je prispela v tržaško pristanišče ameriška križarka «Pittsburg». Poveljnik ladje je bil zjutraj na vljudnostnem obisku v predsedstvu cone, popoldne pa je conski podpredsednik dr. Miceli vrnil obisk na ladji.

Palutan se poslavlja...

Novoimenovani Scelbov prefekt prof. Palutan, ki danes odlaga svojo dosedanjo funkcijo predsednika cone v Trstu, se je te dni poslovil od raznih vojaških, civilnih in drugih oblasti. Danes ob 12. uri se bo poslovil od osebja predsedstva cone, ob 11.30 pa bo sprejel predstavnike tržaškega tiska.

Prstan je izgubila pa ne ve kje in kdaj

Včeraj malo pred 13 uro se je oglasila na policiji 54-letna Hamadje Robba por. Seppilli iz Ul. Torrebianca ter izjavila, da je izgubila ali pa da so ji ukradli 500.000 lir vreden prstan iz belega zlata z diamantom. Ženska ni znala obrazložiti kje bi naj ga izgubila ali kje naj bi ga ji ukradli. Seppillijeva ni znala niti obrazložiti če je imela prstan še na roki, ko je pred dnevi odšla na izlet po gornji kraški okolici. Policija je uvedla preiskavo.

Zamenjava bankovcev

Z odlokom italijanskega zakladnega ministrstva dne 5. marca, objavljenega v Uradnem listu Italijanske republike 20. marca ter z ministrskimi odloki z dne 5. maja 1952 in 4. julija 1952, bodo 30. junija 1953 vzeli iz prometa bankovce «Banca d'Italia» po 50 in 100 lir ter bankovce po 500 in 1000 lir raznih vrst, kakor tudi začasne bančne čeke (vrednostne papirje) iste banke po 5.000 in 10.000 lir. Po tem roku se bodo ti bankovci lahko zamenjavali najkasneje do 30. junija 1954 pri «Banca d'Italia», nato izgube vsako veljavo.

Kar se tiče bankovcev po 500 in 1.000 lir, bodo vzeti iz prometa vsi tisti raznih vrst, ki jih je «Banca d'Italia» izdala v poslednjih letih, razen tistih, ki so jih dali na podlagi ministrskega odloka 15. marca 1947 v denarni obtok leta 1951 in ki imajo na levi strani doprsje s pobodo Cerere (boginje žetve), po 1.000 lir na istem mestu pa ženski ovalen profil, vzet iz Botticellijeve podobe «Pomlad», in sicer iz skupine treh gracij.

Po 30. juniju 1953 bodo ostali v obtoku skupno z omenjenimi bankovci male oblike po 500 in 1000 lir, ki so bili izdani pred kratkim, bankovci po 5.000 in 10.000 lir velike oblike ter samo bankovci po 50 in 100 lir državne emisije.

NEKAJ PODATKOV ZA PRETEKLI MESEC

Dvig avstrijskega tranzita skozi Trst

Avstrija je izvozila v ZDA 14.000 ton umetnih gnojil, uvozila pa iz ZDA 66.000 ton žitaric - Nadaljnji padec prometa z lesom

Avstrijski tranzitni promet skozi Trst se je v januarju nekoliko dvignil, zlasti po zaslugi izredno velikih pošiljk umetnih gnojil saj so Avstrijci poslali kar 13.900 ton v ZDA. To so proizvodi «Stickstoffwerke» iz Linza. Pričakujejo pa še 14.500 ton «nitramonkala», katerega bodo 10.000 ton vkrcali na parnik «Alcione» za Korejo in 4.500 ton za ZDA. Ponovno pa je padel avstrijski izvoz lesa saj so poslali v februarju le 7.500 ton surovega lesa proti Grčiji in 2.700 ton predelanega lesa v levantska tržišča. Skupni promet z lesom je tako komaj za nekaj malega presegel 10.000 ton, medtem ko je v januarju znašal še 12.655 ton. Povečal pa se je promet s papirjem, katerega so poslali v februarju 6.100 ton v ZDA in Daljni vzhod, medtem ko je v januarju znašal izvoz avstrijskega papirja skozi Trst le 3.241 ton. Pomembno postavko februarskega avstrijskega tranzitnega prometa predstavlja tudi lito železo.

Med blagom izkrcanim v Trstu in namenjenim za avstrijske potrebe, je po dolgem času vnovič na prvem mestu žito. V februarju so tako pripeljali iz ZDA 66.000 ton žitaric, medtem ko so jih prepeljali v januarju komaj 7.627 ton. Promet z žitaricami med Avstrijo in ZDA je v decembru in januarju skoraj zginil, ker so Avstrijci šele v decembru obnovili pogodbe za dobavo ameriškega žita, zvezane z odobritvijo ameriške pomoči Avstriji. Zaradi tega so v omenjenih mesecih dobave žita padle in se je promet z žitom dvignil šele v februarju in to na dokajšnjo višino. V istem času, ko je padel promet z žitaricami, se je tudi zmanjšal promet s premogom iz ZDA v Avstrijo. Medtem, ko se je promet z žitaricami po nekaj mesecih premora vnovič okrepil, pa je promet s premogom dosegel tako v januarju kot tudi v februarju isto nizko številko 10.000 ton, ki je trikrat manjša kot v povprečnih mesecih preteklih let.

PRED ZAČETKOM LETOŠNJE TURISTIČNE SEZONE

Okoliške občine posvečajo premalo pozornosti turizmu

Predlog o ustanovitvi turistično-olepševalnih društev v okviru okoliških občin ali pa tudi večjih in primernejših vaseh

V eni izmed prejšnjih številk našega dnevnika smo objavili članek o vlogi gostinstva, na našem podeželju, pri čemer smo nanizali več predlogov, ki naj zagotovijo stalen dotok meščanov na naše podeželje. V današnjem članku pa se mislimo predvsem ustaviti pri predlogu o občinskih ozvaških turistično olepševalnih društvih.

Za gostinske obrate smo že dejali, da niso — vsaj v večji meri ne — preveč vabljivi. Nobena skrivnost ni, da zavije izletnik, ko pride v vas, najprej v gostilno. Če je gostilna prijazna, če je naletel na dobro postrežbo dobra domača vina itd., tedaj si bo o vasi sami ustvaril dober vtis in gostilničar je lahko prepričan, da se bo gost še kdaj povrnil. Toda ker po navadi ni tako, in ker vas sama na sebi ne nudi ničesar, izletnika ne bo več nazaj.

Jasno je, da naši gostilničarji, ki jim ni ravno z rožicami postlano, ne morejo naenkrat storiti čudeža in svoj lokal prenoviti tako, kakor bi bilo treba. Toda če tega ne morejo gostilničarji, naj jim priskoči na pomoč občina, ki je pri vsem še najbolj zainteresirana, da se v njenem območju razvija turizem. Ne mislimo seveda, da bi občinske uprave prevzele nase breme prenavljanja lokalov. To ne, toda občinske uprave bi morale skrbeti, da dobi vas prijeten zunanji videz, ki bo odtehtal mnogo pomanjkljivosti.

Razen v Nabrežini morda, niso doslej še na nobeni seji občinskega sveta naših podeželskih občin razpravljali o razvoju turizma. Pa tudi v Nabrežini so o tem vprašanju razpravljali le v toliko, v kolikor je to zadevalo gradnjo neke nove hiše ali kaj podobnega. In vendar bi morali pravi občinski sveti o tem diskutirati, in sicer v okviru možnosti, ki pa niso tako majhne. Repentaborska, zgoniška in nabrežinska občina imajo razvito kamnoseško industrijo, v kateri delajo delavci v okviru SELAD. Marsikje bi se n. pr. dalo postaviti kamnite klopi, kipe, zasaditi drevesne gaje, urediti značilne skalnate skupine v neposredni bližini vasi itd., kar vse občinska uprava lahko napravi. Hiše bi morale biti okrašene s cvetjem, posebno z nageljni, ki bi morali viseti z vsakega okna, z vsakega balkona. V vaseh bi morali biti postavljeni zemljevidi najbližje okolice, predvsem bližnjih vrhov itd..

Takih osnovnih prijemov je nič koliko, vendar ima vsaka vas, vsaka občina svoje značilnosti. Zato ni mogoče postaviti enotnega načrta, temveč bi se bilo treba ustaviti ob vsaki vasi posebej. Najbolj poznajo domače razmere vaščani sami oz. nihovi predstavniki v občinskem svetu. Zato bi bilo prav, da se o tem, o turistični valorizaciji občine in posameznih vasi pozanima občinski svet ali pa vsaj nekateri občinski svetovalci, ki naj v občinskem svetu odgovarjajo prav za razvoj turizma.

Še bolje bi morda bilo, da bi se na pobudo občinske uprave ustanovilo v vsaki občini turistično-olepševalno društvo, v katerem naj bi bili zastopani predstavniki občinskega sveta in občinske uprave, dalje gostilničarji in tisti vaščani, ki jih stvar interesira in ki si želijo, da bi bila vas lepša. Važno vlogo pa lahko igrajo pri tem predvsem gospodarska društva, v kolikor seveda obstajajo.

Vso stvar je seveda treba dobro preštudirati in bi zato pozdravili vsak prispevek, ki bi ga kdo poslal našemu uredništvu v tej zvezi. Zavedati se moramo, da je turizem v današnjih razmerah izredno važna postavka v občinskem gospodarstvu in lahko močno vpliva na proračun občine. Vsem pa nam je pri srcu, da se naše podeželske občine kar najbolj krepijo in bi bilo zaradi tega prav, da pri reševanju takih problemov sodeluje kar največ ljudi.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Obsojeni zaradi kraje 10 stotov premoga

Februarja letos je policija po svojih tajnih agentih izvedela, da odvažajo iz glavnega kolodvora premog, ki ga nato razprodajajo. Ker je bila to prava tatvina na škodo železniške uprave STO, je policija uvedla preiskavo in postavila na raznih mestih svoje agente. 25. istega meseca okoli 14.20 je agent Casalatina ustavil ob izhodu s kolodvora tovornik last Ernesta Bianchija, katerega je najel neki Massimiliano Locchi, ki je prevažal precejšnje število vreč premoga. Agent je 3 osebe in šoferja, ki so bili v tovorniku ustavil in jih povabil s seboj. Med zaslišavanjem je prišlo na dan, da so aretirane osebe in sicer 33-letni Giuseppe Germani iz Ul. S. Maurizio, 25-letni Josip Jerman iz Sečjol in 34-letni Bruno Sforza iz Ul. Cigotti 3 po navadi nalagali na tovornike v notranjosti kolodvora premog, ki je bil namenjen raznim osebam. Tistega dne pa so izbrali trenutno odsotnost železničarja Faorlina, ki je imel nalogo tehtati premog, ter naložili na tovornik poleg 16 vreč namenjenih nekaterim ljudem, tudi 13 vreč, ki so jih nameravali prodati in si izkupiček razdeliti med seboj. Premog bi morali odpeljati na dvorišče neke stavbe v Ul. S. Anastasio, odkoder bi ga odpeljali in prodali.

Vse tri je policija seveda prijavila sodišču pod obtožbo, da so ukradli 10 stotov premoga.

Pred sodnikom so se vsi trije izgovarjali, da so delali po ukazu in zvračali krivdo drug na drugega, toda vse to ni pomagalo, kajti sodišče je vse tri spoznalo za krive in izreklo, posebno za Sforzo, hudo obsodbo. Mož je bil namreč obsojen na 1 leto 3 mesece in 5 dni zapora ter na plačilo 8.000 lir globe, medtem ko sta bila ostala dva obsojena vsak na 11 mesecev in 10 dni zapora ter na 6.000 lir globe. Jermanu je sodišče priznalo pogojnost kazni in odredilo, da se kazen ne vpiše v kazenski list.

Predsednik: Scampicchio; tožilec: Visalli; zapisnikar: Magliacca; obramba: odv. Poilucci.

GNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V nedeljo 29. t. m. ob 16. uri gostovanje V SKOFIJAH z dramo Helle Woulijoki

„ŽENE NA NISHAVUORIJU"

GLASBENA MATICA V TRSTU

Sezona 1952—1953
VI. KONCERT

V ponedeljek 30. t. m. ob 21. uri bo v AVDITORIJU

KOMORNI KONCERT

Sodelujejo:

Ljubljanski godalni kvartet (Leon Pfeifer, Albert Dermelj, Vinko Šušteršič, Cenda Sedlbauer); harfistka Jelica Pertot-Portograndi in violist Srečko Zalokar.

Vabila so na razpolago v Ul. Roma 15/II. (SHPZ) od 10. do 13. in od 17. do 19. ure.

GLASBENO PREDAVANJE

Glasbena Matica priredi danes 28. t. m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani SHPZ Ulica Roma 15/II predavanje

„O RAZVOJU ODRSKE GLASBE PRI SLOVENCIH"

Predaval bo **dr. Dragotin Cvetko**, prof. Akademije za glasbo v Ljubljani. Vstop prost. Ljubitelji glasbe so vljudno vabljeni, da se polno-številno udeleže.

Odbor

Osvobodilna fronta

KRAJEVNI ODBOR OF NABREŽINA

Vpisovanje novih članov OF v Nabrežini je vsak torek in petek od 20. do 22. ure v kulturnem domu «Igo Gruden» in se zaključi dne 31. t. m.

Člane, ki še nimajo izkaznice OF za leto 1953, vabimo, da se oglasijo na sedežu organizacije v torek in petek od 20. do 22. ure.

Ljudska prosveta

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SHPZ

V sredo 1. aprila ob 20. uri (in ne v ponedeljek kot je pisano na poslanih vabilih) bo v prostorih SHPZ v Ul. Roma 15-II seja izvršnega odbora SHPZ.

PREDAVANJE V PADRICAH

Danes 28. t. m. ob 20. uri bo predaval v prosvetnem društvu «Slovan» v Padričah dr. Anton Danev o jetiki. Predavanje bosta spremljala dva znanstvena filma.

Vabljeni člani in prijatelji društva.

ZDRAVSTVENO PREDAVANJE

V dvorani v Boršti bo v ponedeljek 30. t. m. ob 20.30 predavala dr. Sonja Mašera o borbi proti tuberkulozi s spremljavo zdravstvenih filmov. Vabimo vaščane k zanimivemu predavanju.

PREDAVATELJSKI VEČER V LONJERJU

Dr. Robert Hlavaty bo imel zdravstveno predavanje pri prosvetnem društvu Lonjer-Katinara v torek 31. marca ob 20.30. Istočasno bodo predvajali zdravstveni film in film o partizanskih bolnicah.

Odbor prosvetnega društva vabi k čim številnejši udeležbi.

Izleti

IZLET V LJUBLJANO PRENESEN

Dvodnevi izlet, ki ga je nameraval organizirati okrajni odbor OF za Nabrežino, 5. in 6. aprila je zaradi tehničnih vzrokov prenesen na 11. in 12. aprila.

IZLET PDT

12. aprila priredi PDT izlet na Učko, Reko in v Opatijo. Vpisovanje do 2. aprila na sedežu v Ul. Machiavelli 13-II od 18. do 19. ure.

MOTOKLUB «MLADOST» IZ NABREŽINE

organizira 12. aprila izlet v Ajdovščino in Novo Gorico. Vpisovanje vsak večer na sedežu od 20. do 22. ure do uključno 2. aprila.

Uradne objave

Ukaz ZVU štv. 53 — Povračilo trošarine na alkohol in sladkor (saharozo)

ZVU se je zdelo primerno privoliti v povračilo trošarine na alkohol in sladkor (saharozo) industrijskim podjetjem, ki izdelujejo cherije in chinotto (oranžno žganje) v likerjih, ki jih izvažajo z uporabo obrazca A/55. V ta namen je bil dne 24. marca 1953 podpisan ukaz ZVU štv. 53, ki bo stopil v veljavo z dnem objave v Uradnem listu.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 27. marca 1953 se je v Trstu rodilo 7 otrok, poroki sta bili 2, umrle pa so 3 osebe.

POROČILI SO SE: delavec Bruno Manosperti in šivilja Lidia Curini, inženir Salvatore dr. Castellano in gospodinja Maria Grazia Pastore.

UMRLI SO: 78-letni Francesco Blason, 44-letni Miroslavo Klaus, 53-letni Mario Furlan.

KINO

Rossetti. 16.00: «Naivna napaka», June Allyson.
Excelsior. 16.30: «Živeti skupaj», Judy Holliday, Aldo Ray.
Nazionale. 15.30: «Plesni camen», Fernandel, Louis Jouvet, Marie Bell.
Fenice. 16.30: «Minnesota», Rod Hussey, Rod Cameron.
Filodrammatico. 16.00: «Vas bežiga človeka», John Hall, Mary Castle. Barvni film.
Arcobaleno. 14.00: «Sneženja na Kilimandžaru», G. Peck, Susan Hayward, Ava Gardner. Barvni film.
Astra Rojan. 16.30: «Luisiana», Grayson. Barvni film.
Grattacielo (Ul. Battisti 10). «Žena za eno noč», Gina Lollobrigida, Nadia Gray, Gino Cervi, Paolo Stoppa, Mario Pisu. Mladoletnim prepovedano.
Alabarda. 16.00: «Afriška kraljica», Humphrey Bogart, Katharine Hepburn. Barvni film.
Ariston. 16.00: «Rojena včera», Judy Holliday, William Holden.
Armonia. 15.30: «Sardinsko vesanje», Walter Chiari, Gino Cervi, Nini, Croccolo Variete Dora Marcelli.
Aurora. 16.00: «Skrlatni cvet», Yvonne De Carlo, Rock Hudson. Barvni film. Mladini izpod let prepovedano.
Garibaldi. 15.00: «Proti zakonu», Mammi, T. Buazzelli.
Ideale. 16.00: «Cirkuška princesa», E. Williams, R. Skelton. Barvni film.
Impero. 16.00: «Mladostna strast», Scala, Helena Remy, Franco Interlenghi. Pojo: Nilla Pizzi. Gino Latilla, Charles Tuney.
Italia. 16.00: «Družina Barker», Norma Shearer, Fredric March, Charles Laughton.
Viale. 16.00: «Zgodba malega nečanskega peka», Marcella Rodriguez. Ljubezenska zgodba.
Kino ob morju. 16.00: «Pet minut, prosim», A. Fabrizi, W. Chiari, Eduardo De Filippo, Isa Barzizza.
Massimo. 16.00: «Alan, brez grehov», Ch. Laughton, Boris Karloff.
Moderno. 16.00: «Svet v mnogih rokah», Gregory Peck, Anthony Quinn, An Blyth. Barvni film.
Savona. 15.00: «Don Camillo Pepone», Fernandel, Gino Cervi.
Secolo. 16.00: «Prepovedani plen», barvni film.
Ferroviario. 15.30: «Mladost brez varya», J. Jones.
Vittorio Veneto. 16.00: «Klic človečnje za pravičnost», Kirk Douglas, Eleonora Parker, William Bendix. Film je posnet po drami Sidneya Kinyslela.
Azzurro. 16.00: «Robbie Hood iz gozdni tovarišij», Richard Todd, Joan Rice. Barvni film.
Belvedere. 16.00: «Montgomery, prometč», G. Montgomery, P. Christian. Barvni film.
Marconi. 16.00 «Cirano de Bergerac», posneto po Rostandovem delu.
Novo cine. 16.00: «Ali ves dan tak ki?...», Walter Chiari, Carlo Campanini, A. M. Ferrero.
Odeon. 16.00: «Naša kožna prodajalna», Villard, Cosetta Greco, Paolo Stoppa, Mario Feuillere. Pojo: Nilla Pizzi. Gino Latilla. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Radio. 16.00: «Skrivnost V-3», Ford, Viveca Lindfors.

RADIO

SOBOTA, 28. marca 1953

JUGOSLOVANSKA CONE TRSTA

254.6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 13.30 Poročila. 14.00 Glasbeni pogovori Jožeta Pahorja. 14.40 Domači zvoki. 17.30 Pesmi slovenskih narodnih. 17.40 Glasba v našega juga. 18.15 Glasbena štiri klavirje. 18.30 Morja glasna cesta. 18.45 Odlomki iz Pucinijevih opere «Deseti brat». — Izvajajo solisti in orkester ljubljanske opere. 21.00 Radijski roman: «Sirota Ština». 21.30 Plesite z nami. 22.00 Od sobote do sobote.

TRST II.

306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.45 Pesem vsakega nekaj. 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Zabavna glasba. 14.00 Poročila. 14.15 Glasba za štiri roke. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Koncert za klavir in orkester. 18.45 Zborovska dela Gershwin. 19.00 Popevke. 19.15 Simfonična glasba. 20.00 Operni koncert. 19.15 Priljubljene melodije. 19.45 Poročila. 20.00 Operni koncert. 20.30 Sopranski arije in duети. 21.00 Glasbena kronika. 20.40 Pestra glasba. 22.00 Malo za šalo — malo zares. 22.15 Pestra operetna glasba. 22.45 Literarni caturjan: Masquerade. 22.15 Glasba iz revij. 22.30 Rleti: Simfonična glasba v treh stavkih. 22.45 Večerna glasba.

TRST I.

12.15 Pesmi, ki so bile priljubljene na tretjem festivalu San Remu. 13.25 Se spominjate motivov? Za klavirjem G. Cicognini. 14.15 Slavni solisti: Placido Domingo. 17.30 Koncert violinista Aleksander Brailowsky. 17.50 Melodije Ha Picone: «Kdo plača?» Komedija v 3 dejanjih. 19.25 Nekaj za vsakogar. 20.30 Koncert pianistov. 22.00 Koncert violinistke Ruggiero Lane. 23.30 Plesna glasba.

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI
11. IN 12. APRILA 1953 IZLET V
NOVO GORICO-KANAL
MOST NA SOČI-TOLMIN
KOBARID-BOVEC
PULO
ROVINJ
BUZET
12. IN 13. APRILA 1953 IZLET V
ILIRSKO BISTRICO
KNEŽAK in na PIVKO
Vpisovanje do 30. t. m. pri «Adria-Expressu» Ul. F. Severo 5-b - Tel. 39-846

ČRN DAN ZA PEŠCE PO TRŽAŠKIH ULICAH

Tovornik povozil pešca ki je uro po nesreči umrl

V Ul. F. Severo „Topolino" podrl otroka, na Nabrežju N. Saura „Vespa" podrla starca, v Ul. Roma pa kolesar mladenko

Včeraj popoldne, bilo je komaj 10 minut po 16. uri, je 43-letni Reginaldo Galob iz Ul. Castagnetto vozil za volanom tovornika «Fiat» last tvrdke Cimadori po Ul. dei Macelli, kamor je privozil iz Trga Valmaura. Prav na križišču z Ul. Rio Primario pa se je Galob zaletel v 27-letnega begunca Jožeta Tolja, stanujočega v begunskem taborišču pri Jezuitih, ki je hotel prav tedaj prekoračiti cesto in nepričakovano prišel izza nekega tovornika. Prav zaradi tega ga Galob ni pravočasno videl in ko ga je opazil, je bilo že prepozno, kajti Tolj je zaradi sunka padel na tla in obležal, medtem ko mu je zadnje kolo tovornika šlo čez nogo.

Galob je takoj priskočil nesrečnežu na pomoč, vendar mu sam ni mogel ničesar pomagati. Z rešilnim avtom, ki je kmalu po nesreči prišel na mesto, so begunca odpeljali v bolnico, kjer so mu zdravniki poleg popolne zdrobitve stegnenice desne noge ugotovili tudi rano nad levim očesom. Sprejeli so ga s prognozo okrevanja, če seveda ne bi nastopile komplikacije, v 60 dneh, vendar je Tolj ravno zaradi komplikacij ob 17. uri podlegel.

Policija je takoj uvedla preiskavo, vendar ni mogla ugotoviti čigav je bil tovornik izza katerega je begunec stopil na cesto, ker je šofer še pred prihodom policije že odpeljal.

* * *

Kljub temu, da je 47-letni Umberto Flebus iz Ul. Palestrina, ki je bil za volanom svojega «Topolina», hotel zavreti in zaviti na stran, je v Ul. F. Severo nehote podrl na tla otroka, ki je hotel tik pred njim nepričakovano steči preko ceste. Otroka, 10-letnega Lucia Chierega s Hriba sv. Gabrijela, so odpeljali v bolnico, kjer so ga s prognozo okrevanja v 30 dneh sprejeli na II. kirurškem oddelku. Zdravniki so namreč otroku ugotovili poleg prask po kolenih in drugih delih telesa rano na ustnici in zlom zoba tudi verjetno lobanjsko poškodbo.

* * *

Medtem ko je 31-letni Andrea Riccobon iz Ul. Pescheria prekoračil Nabrežje N. Sauro je vanj trčil 32-letni Marijo Živic s Kontovelske ceste, ki je tedaj privozil s svojo «Vespo». Riccobona, ki je zaradi trčenja padel na tla, so odpeljali v bolnico, kjer so mu samo izprali praske no kolku in levi roki ter ga nato odposlali s priporočilom 5-dnevnega počitka domov.

* * *

Z rešilnim avtom se je popoldne zatekla v bolnico tudi 15-letna Marisa Chersovani iz Ul. Giuliani,

NAŠ PRVI MUZIKOLOG DR. CVETKO ZOPET MED NAMI

Zanimivi podatki o pozabljenem slovenskem skladatelju Velik odmev njegovih raziskovanj o glasbeni preteklosti Slovencev na Zahodu

Med prijatelji obstoji neka vrsta posebne težnosti. Tako sem nekje čital v zadnjem času. Takšen je bil tudi moj prvi občutek, ko me je včeraj razprostrtih rok pozdravil v kavarni. Ni še dolgo tega, kar sem s teh stolpcev skromno prikazal njegovo izredno delo o Davorinu Jenku, delo, ki zasluži po svoji znanstvenosti in globini strmenje vseh naših glasbeno in kulturno-zgodovinsko usmerjenih ljudi. Saj mu gre vsekakor prvenstvo v celotni jugoslovanski muzikološki književnosti.

Kakor je med prijatelji navada, je moje prvo vprašanje veljalo njegovemu prihodu v Trst. Odgovor mi podaja že samo naznanilo nocojšnjega predavanja o razvoju slovenske odrske glasbe. A prišel je tudi na vabilo tržaškega radia. Postaja je posnela nič manj kot šest njegovih predavanj iz slovenske glasbene preteklosti. Pojasnjena in ilustrana bodo seve še s posebnimi glasbenimi vložki. Obeta nam torej, da bomo dr. Cvetkovo tehtno besedo o slovenski glasbeni preteklosti slišali še pogosto mimo nocojšnjega predavanja. Kar pa je pri tem poglavitno, so nova glasbeno-zgodovinska dognanja, ki se o njih niti našim najbolj razgledanim ljudem ni niti sanjalo.

Vidim, sem dejal, da si postal nekak voditelj novega pokolenja jugoslovanskih muzikologov. Da, mi hiti odgovarja. Mlada jugoslovanska muzikologija se bohotno razvija. Nekako vzporedno z ogromno ustvarjalnostjo naših številnih skladateljev, po drugi strani pa tudi s poustvarjalnim razmahom glasbene kulture po naših mestih. Jugoslovanska muzikologija si je postavila sistematično nalogo, proučiti glasbeno preteklost vseh naših področij, poiskati njihove samobitne izraze. Sodim, da je muzikološko proučevanje naše nacionalno-glasbene preteklosti izredno pomemben posel, ki je že naletel na evropskem Zahodu na odličen sprejem, saj ga zanima vse, kar prihaja z Balkanskega polotoka, da se tako izrazim, že zaradi klasične Bartokove osebnosti. Zahod sluti, da bodo od tod prišla že pomembna harmonična in melodičnokonstruktivna razodetja. Sploh pa nadaljuje naš muzikolog, je jugoslovanska muzikologija del svetovnega glasbeno-znanstvenega pokreta. Pri najnaprednejših glasbenotvornih narodih se je ta zadnje desetletje prav bohotno razgibal. Vsako leto nam prinaša na stotine novih knjig, in s tem ne manjših dognanj.

Vprašam ga po njegovem bodočnem usmerjenem delom, ja mi odkrije, da so nedavno šele čisto slučajno našli partituro odrske glasbe k Linhartovemu Matiček se ženi. Tako je prišel na dan nas pozabljeni skladatelj, ki živa duša ni vedela zanj. Je to Janez Baptist Novak. Napisal je svojo odrsko glasbo k Linhartovi veseloigri Matiček se ženi pod naslovom Figaro. Delo je bilo doslej docela neznano. Odkritje tega dela pa je dr. Cvetku omogočilo temeljito proučitev tega skladatelja. Sistematična poglobitev je odkrila, da smo imeli Slovenci že pred koncem 18. stoletja poleg Jakoba Zupana, avtorja prve slovenske opere Belina še drugega ustvarjalca odrske glasbe, prav tega Novaka. Bil je stilno usmerjen v čisti barok, toda v pogledu kompozicijske tehnike na visoki ravni. Se pravi, da tudi v pogledu odrske glasbe nismo Slovenci zaostali za Zahodno Evropo. Mislim, da bom mogel v doglednem času izdati obsežnejše delo o tem našem Novaku in z njim v zvezi o slovenski glasbi konec 18. stoletja.

To še ni vse, kar naš avtor sedaj snuje. Pod rokami ima večji tekst o zgodovini ljubljanske Academije filharmonicorum. V tej zvezi podrobno obdeluje celokupni razvoj slovenske glasbe v prvi polovici 18. stoletja.

Z nekakšnim samozadovoljstvom pripoveduje o odmevu, ki ga je povzročila njegova knjiga o Davorinu Jenku. Saj po pismih sodeč, veli, ki jih prejel iz zahodnih sredij, sklepam, da sem opravil dobro, in menim tudi temeljito delo. Kdo bi to samozavest mojega sobesednika zameril, ki pozna akribijo in brezmejni trud, ki ga je vložil v svoje delo. Knjiga bo v kratkem izšla tudi v slovenščini, prvotno izdanje je prevzela Srbska akademija znanosti. Tako sta se bratski oddolžila našemu velikemu skladatelju i Slovenec i skrbski narod, med katerim je Davorin preživel dober del svojega življenja in mu posvetil skoro vse svoje življenjsko delo.

Smo pred veliko nočjo in nehote se spomniva našega Galusa. Dr. Cvetko pripoveduje, kako je pred leti zašel na velik petek v Štefanovo katedralo na Dunaj in poskušal Galusovo mogočno skladbo Ecce quomodo moritur iustus. Pri tej priliki je zvedel, da predvajajo to skladbo v Štefanovi cerkvi že desetletja in desetletja na veliki petek. O Galusu bo treba izdati novo, sodobno napisano monografijo, kar mi prijatelj potrdi, zlasti ker je kljub svoječasni Mantuanijevi študiji še dokaj nepojasnjenih vprašanj. Da, v ta problem mislim tudi še poseči, mi pritrdi.

Dr. Cvetko ne more kaj, da se ne spomni naraščaja, ki dozoreva pod njegovim vodstvom v okrilju Glasbene akademije v Ljubljani. Po vsem, kar sedaj vemo o našem muzikologu, vidimo, da si naša mladina na tem zavodu pač ne more želeti boljšega učitelja. Pa ne le novih muzikologov se nam hoče, ker postaja nerazviskana tvarina čedalje obsežnejša! Gre za poglobitev študija, ki naj zajame glasbeni pouk na vseh slovenskih srednjih šolah. Tedaj bogata žetev ne bo izostala. Kakor vidimo,

(Nadaljevanje na 4. strani)

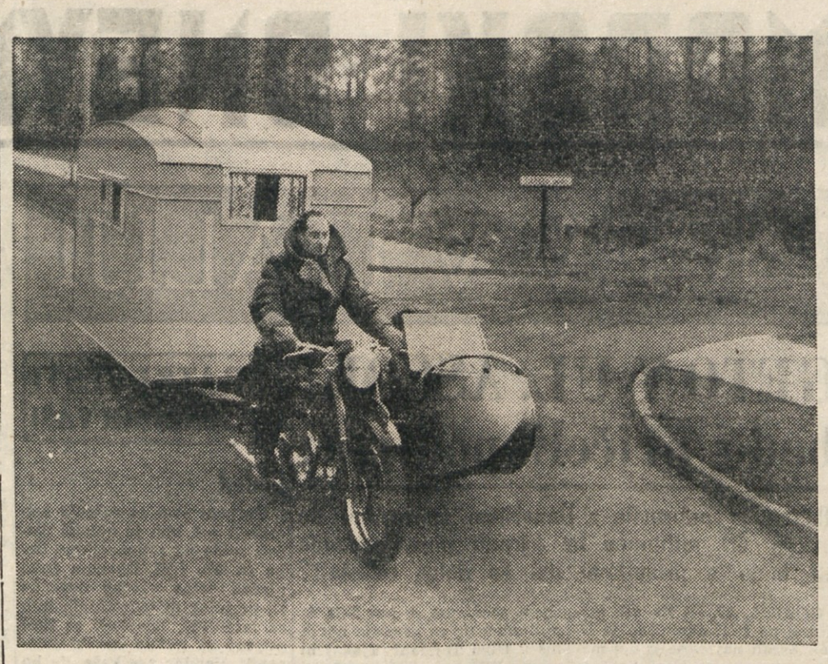

Angleški motociklisti si morejo omisliti prevozno hišico kot jo kaže gornja slika. V njej je prostora za spalnico, kuhinjo in malo posteljico za enega otroka.

III. koncert Tržaške filharmonije v Verdiju

LJUDSKI KONCERTI „POMLAD 1953"

Dirigent Luigi Toffolo ima pri sestavi programov kaj nesrečno roko, če je — kakor je to v navadi! — za sestavo osebno odgovoren in seveda samostojen. Furtwaengler je nekje omenil, da spoznaš dirigenta po sporedu, ki ga je sestavil in naštudiral. Če torej sodimo po nedeljskem sporedu (22. marca 1953), smo lahko zelo zaskrbljeni o resnosti in občutju za neko stilno težo in pravo mero za «ljudski program». Rossini in Chopin z drugim klavirskim koncertom v prvem delu (mimogrede: Chopin že drugič na sporedu ljudskih koncertov!), Turchi, Schoenbergov trabant in absoluten glasbeno - umetniški nihilist na tretjem mestu in za zaključek Strawinskega suita «Ognjeni ptič». Tak programski kriterij ni opravičljiv, kratko in malo zato ne, ker ga nikakor ni mogoče zagovarjati. Niti ne prepričljivo pojasniti. To je lahko privatni «raison d'être», ne pa splošno veljavni princip stilizacije nekega programa. In še: program s stalnim simfoničnim orkestrom in stalnim dirigentom z gostujočimi solisti, ki pa so več ali manj vezani na termine vnaprej fiksiranega načrta. Če pa je to iskanje «novih» programskih oblik, potem je to iskanje v temelju zgrešeno.

Orkester: v celoti solidno in homogeno telo. Močna, tehnično in zvočno zanesljiva skupina violin z izvrstnim koncertnim mojstrom na levi in desni. Uglašene viole in violončela. Sodim le, da je kontrabasov premalo (5), zlasti v odnosu na število ostalega godalnega ansambla. Korektna pihala tokrat za Chopina niso bila idealno uglašena, od trobil so rogovi mestoma preveč ravnodušni, odtod nekaj lapsusov, toda le v nastavku. Odličen timpanist, zgledni idiofoni.

Dirigent Luigi Toffolo: temperamenten muzik, ki dirigira iz partiture. Lep del koncentracije gre žal v čitanje, takrat sicer dobra poustvarjalna živost za spoznanje zanika. Mengelberg ali Furtwaengler sta z vso zavzetostjo uveljavljala pravilo, da imej dirigent pred seboj le orkester in popolno vsebinsko predstavo. Potem izvedbi lahko dodamo še besedo: interpretacija. Izvedba je lahko brezosebna, potem je prazna. Po navadi pa mora imeti dirigentovo individualno noto in izraz, če hoče biti zanimiva in tehtna. Toffolo je rutiniran dirigent z malce navzven usmerjeno gesto, ki v imaginarnem podaljšku zadene v prazno. Vehementna telovadba z dobrim namenom in slabim rezultatom. Skoraj v vseh izpeljavah brez izjeme so bili tematični prehodi iz instrumenta na instrument, če že ne zabrisani, pa vsaj zelo površno poudarjeni. (V enem tednu tudi Stokowsky ne more napraviti čudežev). Orkestralni delež Chopinovega koncerta je bil sicer dovolj intimen, zato pa ritmično tembolj nezanesljiv.

Solist: pianist Andrzej Waszowsky. Zanj pač ne velja malce samoljubna izjava francoskega pianista Alfreda Cortota, ki ji ne manjka dobra mera ironije: Poljaki ne bodo nikoli mogli razumeti «Francoza» Chopina. Pokazalo se je, da ga poznajo globlje. Vsaj tokrat. Drugi koncert v f-molu je tematično zanimivejši in pestrejši (čeprav bi rajši poslušal samo klavirski part brez orkestra!), oblikovno pa slika in prilika prvega koncerta. Mestoma bleda invencija in razbitost v izpeljavah, pa še očiten prezir do orkestra vendar ne zmanjšajo vrednost klavirskega parta, posebno na nekaterih mestih, kjer se pokaže izrazita romantična elegičnost in nezajezljiva intuicija. Pianist Woszowsky je torej Chopina dodobra prekvasil: toplo in človeško zavzeto je preigral lirične kantilene, eruptivno in hrupno, a vendar odtehtano vsa bravurozna mesta in kratke kadence. Bil je vseskozi navezan na osebno koncertno prakso, ker mu orkester ni nudil prave opore. Se nekaj ob robu: gledališče Verdi bi si za tako pomembne nastope Tržaške filharmonije brez dvoma lahko oskrbelo boljši instrument. V srednjih legah so toni ostri in skoraj hreščeči, skrajna leva in desna stran klaviature pa neizraziti in prazni. Če že ne spoštujemo publike, solista in orkestra, denimo klobuk z glave pred Chopinom. Pa svoj ugled čuvajmo! (Gledališče Verdi namreč). In še zanimiva epizoda, ki je odkrila globoko resnobo solista Waszowskega: po treh poklonih je publika — kakor po navadi — izsilila dodatek. Resda, bil je Chopin, toda ne z valčkom v cis ali onim nokturnom, temveč s pristno (sicer ne tako popularno!) mazurko, ki verjetno še ni bila oplojena z romantično ljubeznijo do Sandove. To je bila pogumna in pristna solistova gesta. Ne vem, če je publika to razumela.

Spored je poleg ostalega navajal prvo tržaško izvedbo malega nočnega koncerta izrazitega modernista Guida Turchija. Pizzettijev učenec je krenil po vegastih poteh za Schoenbergom, Bartokom in Hindemithom. Brez partiture pred seboj je seveda težko povedati kaj določnega in prepričljivega.

Kdor le bežno pozna sodobne ameriške zvočne sceneriste, kakor so n. pr. Herrmann, Sanders in drugi, ta bo deloma razumel tudi Turchija. Človek mora imeti izreden talent, da tako brezbrižno lahko zanika sleherno sorodnost tonov. V Turchijevi suiti (?)

Dirigent Luigi Toffolo in Waszowski

zaman stikaš po kratki liniji, ki bi lahko bila vsaj motiv, če že ne melodija. Skladatelj si je dal obilo truda, da je zavestno podminiral tematski in harmonski sistem, kar je bilo tem laže, ker je to «uradno» pred njim storil že Schoenberg. Zanimivo je, da Turchijevemu delu ne moreš slediti niti vertikalno, še manj horizontalno. Stavki so razdrobljeni v tisoč hipnih, impresivnih efektov, ki zares niso nič več kakor dobri efekti za napisano predlogo. Abstraktna logika novega harmonskega sistema, matematična konstrukcija, zvodenela mizerija skladateljeve invencije, deplasirana parola «na nova pota» in brezglava ideologija modernih kompozicijskih smeri —skratka: poniglava in naivna obramba talentirane nenadarjenosti.

Na koncertu se je kmalu izkazalo, da vse to drži. Slišali smo Strawinskega suito «Ognjeni ptič». Če ga primerjamo s Turchijem, je to Bach, Strawinski namreč. Res je bila prav ta suita pred približno 40 leti strahotna novotarija, naravnost atentat na malomeščansko «estetiko». Toda danes ne vbzuja nobenega pohujšanja več. Dela Strawinskega so na železnem repertoarju vsega orkestra in vedno znova osvajajo s svojo duhovitostjo, svežino in genialno glasbeno dikcijo. Strawinski po prvi svetovni vojni in tisti pred njo, snovalec «Ognjenega ptiča» ali «Petruške», kateri je močnejši? Mislim, da je odgovor na dlani.

Dirigent in orkester sta se s Strawinskim dostojno odrezala. Zaradi te poslednje skladbe sem voljan prekličati vse dobronamerne pripombe glede na izvedbo ostalih skladb. Izvrstna interpretacija in polnokrvna izvedba.

Za jutrišnji koncert je najavljen Cherubinijev «Requiem» za mešani zbor in orkester. Od obeh njegovih requiemov je ta v c — molu še največkrat izvajan. Prav je, da pridejo na spored tudi dela iz svetovne literature, ki sicer ne sodijo v tekoče repertoarje, a so kljub temu pomembna in tehtna.

LM

MED FRANCIJO IN NEMČIJO LEŽI MAJHNO, A TOLIKO OSPORAVANO OZEMLJE

Gospodarska moč Posarja

Manj kot milijon prebivalstva na 2.567 km² · Nad 50 odst. je zaposlenih v industriji, 17 v trgovini in le 13 odst. v poljedelstvu - 64.000 rudarjev in 32.000 delavcev v železarnah in jeklarnah - Letna proizvodnja 5 milijonov ton surovega železa in jekla (Francija 8,75 milijona ton, Zahodna Nemčija 10,7 in Velika Britanija 9,8 milijona ton)

Posarje je bilo nekoč nemško ozemlje, ki pa je že od leta 1919 dalje jabolko spora med Nemčijo in Francijo. Od 1919 do 1935 je bilo samostojno ozemlje, katerega prebivalstvo se je v plebiscitu leta 1935 izreklo za Nemčijo, kateri je bilo tudi tedaj priključeno. Po drugi svetovni vojni je bilo to ozemlje ponovno ločeno od Nemčije ter je sedaj v carinski in gospodarski zvezi s Francijo, česar pa zahodnonemška vlada ni priznavala. Zaradi tega se še naprej vleče spor med Nemčijo in Francijo za to ozemlje. Ceprav po narodnosti nemško ozemlje, je Posarje tesno povezano s Francijo ter je zanjo neprecenljive važnosti. To pa zaradi tega, ker ima ogromno premogovnih zakladov in veliko železarsko in jeklarsko industrijo, in v slednjem je podobno sosednemu Luksemburgu. Vse to povzroča veliki francoski interes in Francija si hoče na vsak način obdržati Posarje, ker je to pogoj za njeno gospodarsko moč. Gospodarska važnost Posarja sega daleč čez njegove meje.

Posarsko ozemlje meri okoli 2.567 kv. km ter je nekoliko večje kot je bilo po prvi svetovni vojni, ko je merilo samo 1913 kv. km. Ozemlje ima obliko štirikota in je stisnjeno med Nemčijo in Francijo, na zahodu pa meji z ozkim pasom na Luksemburg. Tudi Luksemburg se je leta 1919 znašel v neugodnem položaju med Nemčijo in Francijo, katerih priti- ska pa se je rešil na ta način, da se je naslonil na manj nevarno Belgijo, s katero je v carinski in gospodarski uniji že od leta 1922 dalje.

Glavna reka ozemlja je Saar, ki izvira na francoskem ozemlju, še daljši pa je njen pritok na sarskem ozemlju, Blies. Ozemlje tvori torej predvsem porečje reke Saar, v katere dolini leži glavno mesto ozemlja Saarbruecken. Najnižja točka ozemlja leži 191 m nad morjem, najvišja pa je na severu ob nemški meji in ima 695 m nadmorske višine.

Na tem majhnem ozemlju je živelo po zadnjem popisu prebivalstva dne 17. maja 1949 889.690 ljudi, po zadnjih cenitvah za konec leta 1951 pa 959.649. Naravni prirastek tega ozemlja je majhen, prej je prihajal največji prirastek iz priseljevanja in sicer predvsem iz Nemčije, ki pa je zadnja leta zaradi izboljšanja gospodarskih razmer z Zahodni Nemčiji precej ponehalo. Zato vidimo, da je po državljanstvu največ tujcev iz Nemčije, par tisoč tudi iz Francije, predvsem uradnikov, nekaj pa tudi iz drugih evropskih držav; to so zlasti rudarji in železarski delavci.

Zaposlitev prebivalstva predvsem v industriji, kamor šteje uradna statistika tudi ekstraktivno industrijo t. j. rudarstvo. Nad 50 odst. pridobitno zaposlenih ljudi je v industriji in obrti (vključno rudarstvo), na drugem mestu je trgovina z nekako 17 odst., šele na tretjem mestu pa je kmetijstvo z okoli 12 odst. vseh zaposlenih. Statistika po strokah kaže, da je na prvem mestu rudarstvo, kjer prevladuje premogovna indutsrija, na drugem mestu pa železarstvo s predelovanjem železa in jekla. Statistika iz leta 1949 kaže tudi znatno zaposlitev v gradbeništvu, ki pa je sedaj v veliki meri ponehala, ker je večinoma že popravljeno kar je vojna poškodovala. Na splošno je posarska konjunktura zelo ugodna, kar se vidi iz minimalnega števila nezaposlenih. Konec leta 1951 jih ni bilo niti 2000.

Posarsko kmetijstvo šteje 39.000 večinoma majhnih obratov. Obratov z do 2 ha zemlje je bilo 27.411, obratov z 2—5 ha zemlje pa 11.254. Značilno je za Posarje tudi veliko število vrtičkarjev, ki niso všteli v navedenih številkah kot kmetijski obrati. Vrtičkarjev je bilo leta 1947 106.000, kar pomeni, da ima večina posarskih delavcev svoje koščke zemlje, s katerimi se ukvarjajo poleg svojega vsakodnevnega dela v rudniku ali v železarni. Ker je posarsko kmetijstvo slabo razvito, ne pridela dovolj za domače potrebe kar povzroča znaten uvoz. Tako krije posarsko kmetijstvo (po podatkih za l. 1951) samo 40.7 odst. vse posarske potrebe rži, 84,7 odst. vse potrebe pšenice, 47,3 odst. ječmena in 22.9 odst. krompirja. Se bolj pa je posarsko kmetijstvo odvisno glede živinorejske baze, t. j. krme, ki jo mora skoraj stoodstotno uvažati (oves, seno, slama, krmilna pesa). Razmeroma znatno je sadjarstvo; največ je jabolk, češpelj in hrušk. Živinoreja izkazuje največ goved in prašičev. Gozda je malo.

Težišče posarskega gospodarstva je v premogu. V saarskih premogovnikih, ki so državna last (nekdaj so bili last pruske države) je bilo leta 1951 zaposlenih 64.000 rudarjev in je znašala proizvodnja nad 16 milijonov ton visokokvalitetnega premoga. V drugih zahodnoevropskih državah je znašala proizvodnja istega leta: Zahodna Nemčija 119, Belgija 30, Nizozemska 12, Francija 53, Velika Britanija 226 milijonov. Poleg samega premoga pa je najvažnejši posarski koks, ki je odličen za plavžarstvo. Produkcija koksa je znašala v Posarju leta 1951 okoli 4 milijone ton, v drugih zahodnoevropskih državah: Francija 10, Belgija 6, Nizozemska 4, Zahodna Nemčija 31 in Velika Britanija 29 milijonov ton. Iz teh številk se vidi relativna važnost posarskih koksarn. Posarski premog so mnogo izvažali (približno polovico vse proizvodnje), od tega največ v Francijo (4 milijone ton), v Nemčijo (3 milijone ton), nadalje v Italijo, Belgijo in Luksemburg, Svico, Avstrijo ter druge evropske države. Metalurškega koksa je izvozilo Posarje okoli 1 milijon ton, od tega največ v Francijo (0,9 milijona ton), malo v Nemčijo in v Avstrijo.

Druga stroka po važnosti je železarska, ki je štela konec 1951. leta 30 plavžev od katerih je obratovalo 23, 20 Tomaževih hrušk, 15 Martinovih peči in 15 električnih peči, od katerih so bile 4 najmodernejše, zgrajene v zadnjih treh letih. Pri pridobivanju surovega železa in jekla je bilo leta 1951 zaposlenih povprečno 32.000 delavcev. Proizvodnja je znašala 1951. leta: 2,4 milijona ton surovega železa in 2,6 milijona ton jekla. Pomen posarske proizvodnje železa in jekla je razviden iz naslednje primerjave z drugimi zahodnoevropskimi državami: Francija 8,75, Zahodna Nemčija 10,7, Luksemburg 3,2, Belgija 4.85, Velika Britanija 9.8, druge zahodnoevropske države (med njimi tudi Italija) 3,5 milijona ton, skupaj 43,1 milijona, kar pomeni, da je Posarje dalo 5,5 odst. vse zahodnoevropske proizvodnje surovega železa. Pri jeklu je odstotek manjši: znaša 4,6 odst. Med kupci posarskega železa in jekla je na prvem mestu Francija, je vzela od skupnega izvoza v vrednosti 70.4 milijarde fr. frankov 32.2 milijarde fr. frankov, na drugem mestu so ZDA s 3,7, na tretjem mestu žele Nemčija s 3.4 milijarde fr. frankov. Slede še: Argentina 1,5, Svica 1,36 in Italija z 1 milijardo fr. frankov. Iz tega je razviden velik interes, ki ga ima Francija na posarskem premogu, koksu in železu. Nadalje se tudi vidi, da je Posarje za Francijo, v katere denarno področje spada, tudi važen vir za devizne zaslužke, saj gredo proizvodi posarske industrije po vsem svetu in donašajo lepe dohodke.

Vse to nam v bolj celotni sliki kaže trgovinska bilanca Posarja za leto 1951, ki temelji v veliki meri na cenitvah, ker ni mogla biti statistično zajeta francoska trgovina s Posarjem. Skupno je znašal posarski uvoz leta 1951 148,8 milijarde fr. frankov, od katerega je prišlo iz Francije 124,6 milijarde frankov, iz zvezne republike Nemčije 21 milijard, iz drugega inozemstva pa 3,2 milijarde frankov. Francija je dobavljala največ železne rude, industrijskih izdelkov ter kmetijskih proizvodov. Po drugi strani pa je znašal izvoz Posarja 149,9 milijard frankov, od tega v francosko unijo 97.4 milijarde frankov (od tega za 25,3 milijarde premoga in koksa ter 65,6 milijarde železa in železarskih proizvodov), izvoz v Nemčijo je znašal 21,1 milijarde (zopet največ premog in koks 15, železo in proizvodi 5,7 milijarde). V inozemstvo pa je šlo posarskih proizvodov za 31.4 milijarde frankov (od tega za 4,4 milijarde premoga in koksa ter za 25,8 milijarde železa in proizvodov). To pomeni, da je bila celotna trgovinska bilanca Posarja aktivna za 1.1 milijarde fr. frankov, toda v prometu s francosko unijo je bila pasivna za 27.2 milijarde frankov. Promet z zvezno republiko Nemčijo je izkazal majhno aktivnost v znesku 0,1 milijarde, kar praktično pomeni uravnoveseno bilanco; zato pa je bila posarska trgovinska bilanca z drugimi ozemlji visoko aktivna: za 28,2 milijarde frankov.

Te številke nam kažejo pomen Posarja za Francijo; pomen torej ni samo v tem, da je Posarje dobavitelj premoga, koksa in železa ter proizvodov železarske in jeklarske industrije za Francijo, temveč da prinaša Franciji devize v večji meri kot znaša pasivnost trgovinske bilance Posarja s Francijo.

DRAGO POTOČNIK

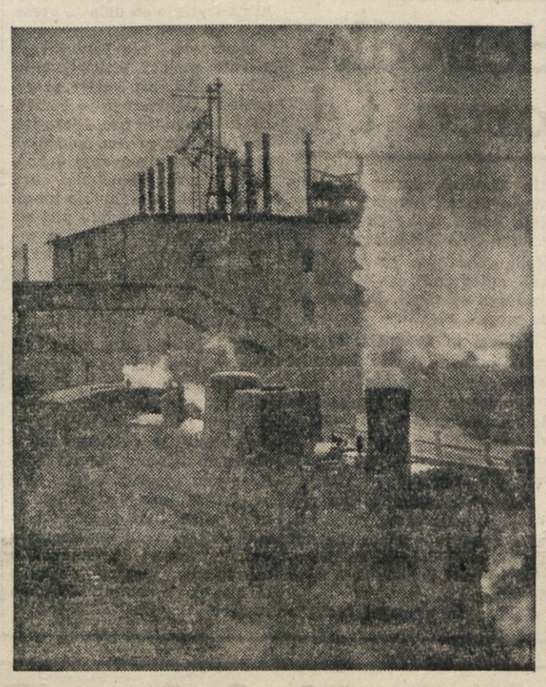

Traktorji orjejo polje, posejano z ameriškimi lešniki. Slika je posneta v vzhodni Afriki kjer so v okrožju Kongwa posejali z ameriškimi lešniki nad 7.500 juter zemlje. To je samo eden izmed načrtov, ki ga izvaja prekomorska prehrambena korporacija, za povečanje zalog hrane v kolonijah in za zvišanje življenjske ravni kolonialnega prebivalstva.

Vloga države v sodobni družbi

Država postaja čedalje bolj izključen gospodar proizvajalnih sredstev in tudi proizvoda človeškega dela in se tako delavskemu razredu, ki je dejanski proizvajalec jemlje celo svoboda, da sam razpolaga s svojo delovno silo. Začenja še že s «planiranjem» delovne sile in v vladah držav z državnim kapitalizmom se ustanavljajo ministrstva za delo, kar pomeni, da vlada nadzira delovno silo kot blago, torej ljudi — blago.

Centralizirana upravna sila

Zato je podružabljanje gospodarskega življenja težilo vedno na eni strani k negaciji zasebne lastnine nad kapitalom, medtem ko je bila v državnem kapitalizmu ta lastnina dejansko že ukinjena, hkrati pa je na drugi strani poteno to že dejansko poraslo centralizirane upravne sile ki se je ukvarjala neposredno s proizvajalci. In tako je vesa razvoj kapitalizma v stvari krepitev centralizma in reakcije. Kapitalizem je bil najbolj demokratičen, najbolj svoboden ter najmanj «državen» takrat, ko se je pojavil kot vladajoč sistem in začel nato postopno dušiti svobodo osnovni družbeni sili — kapitalu in hkrati tudi neposrednim proizvajalcem. Razvoj v kapitalizmu neposrednih proizvajalcev ni osvobajal, ampak je dušil kapital in z njim je moral dušiti tudi svobodo neposrednega proizvajalca, kajti ta se v kapitalizmu pojavlja le kot sestavni del kapitala samega.

«Disciplina» nad proizvajalci

Z zmago državnega kapitalizma se je tendenca po dušitvi neposrednega proizvajalca spojila v skupen organizem z državno silo in iz tega je zrastla tudi kvalitativno nova «sila iznad družbe». Državni kapitalizem mora tudi zaradi objektivnih vzrokov «disciplinirati» kapital, da bi ga prekoračil, premagal in da bi izvedel vse narodno podružabljanje gospodarskega življenja. Hkrati pa mora «disciplinirati» tudi družbo, kajti kapital je dejansko družbeni odnos, je osnovna družbena sila. Z drugimi besedami je to krepitev nazadnjaških družbenih sil. Skupno s temi državami kapitalizem nujno «disciplinira» tudi neposredne proizvajalce. In to privede do faze, ko država «sila iznad družbe» — požre samo družbo. Tendence, ki jih je Engels v analizi izvora države naslutil pri razvoju buržoazne države, so se dejansko tudi pokazale. Dočim je v materialnih osnovah socializem rasel in se krepil ter v državnem kapitalizmu zmagal in dočim so te materialne družbene sile same zrušile neke okvire stare družbe — na pr. zasebno lastnino nad kapitalom —, je v pogledu družbenih odnosov šel razvoj v popolnoma nasproti smeri, t. j. stran od socializma. V državnem kapitalizmu drugače ni moglo niti biti. In to je z gledišča družbenih odnosov njegovo pravo bistvo.

Državni kapitalizem - razvojni zakon sodobne družbe

Na osnovi te splošne zakonitosti se v bistvu krepijo notranja družbena protislovja in to ne glede na način kako se to izraža. In to posebno v tem smislu da se v vrtinec politične borbe vmešujejo čedalje večje in številnejše sile delavskega razreda. Najboljši primer za to so Združene države Severne Amerike, ki so bile pred Rooseveltovo dobo v tem pogledu zelo zaostale. V kolikor pa je v neki državi v tem smislu bilo drugače, v kolikor je tu nastopila nekaka apatija, mrtvilo v delavskem pokretu, je temu vzrok kontrarevolucionarna dejavnost raznih terorističnih režimov, ki so se porodili na osnovi državnega kapitalizma, kot na pr. hitlerizem, stalinizem in drugi. To pa ni nikak protidokaz k prejšnjim izvajanjem, ampak samo začasen pojav pa četudi kontrarevolucionarnim silam začasno uspe zlomiti pravi delavski pokret.

Iz vsega tega sledi, da je sistem državnega kapitalizma kot gospodarskega ali splošno družbenega sistema razvojni zakon sodobne družbe. To pa pomeni predvsem da buržoazija kot razred ni potrebna. To je monopolni kapitalizem že začel sicer izvajati in sedaj gre razvoj še dalje. Državni kapitalizem uničuje zasebno lastnino nad kapitalom, razlašča buržoazijo in cele razrede. Buržoazija ne samo da ni potrebna, ampak družba katero vodi buržoazija, ni več sposobna za življenje in potrebno ji je dati neko drugo vladajočo silo.

Hkrati pa se delavski razred ne more osvoboditi družbenih odnosov, ki mu jih je vsilil kapital, niti ne more prevzeti v svoje roke vodstva družbenega življenja, ampak mora to prevzeti država. Po stari poti ne gre, delavski razred pa za vodstvo ni sposoben. Tu se pojavi zato država, ki prevzame to vodstvo. Zato je državni kapitalizem v bistvu začasen in svojevrsten kompromis med nasprotujočimi si razrednimi silami sodobne družbe. To pa ni nikaka rešitev nasprotij sedanje družbe kakor pogosto mislijo in pišejo neki teoretiki socialističnih strank Zahoda. Tako je tudi z ruskim državnim kapitalizmom in teorija o «prijateljskem» sožitju delavskega in kmečkega razreda ni nič drugega kot «pojasnilo» da sta oba razreda le objekt «prijateljskega» izkoriščanja.

Slabost delavskega razreda

Druga stvar pa je, da ima ta kompromis lahko zelo različne vzroke, oblike in posledice. Državni kaptalizem birokratskega moskovskega tipa je rezultat slabosti delavskega razreda, ki na osnovi političnih zmag v oktobrski revoluciji ni prevzel vodstva družbenega življenja in ni poslal birokracije med staro šaro. In tako stalinizem zmaguje kot čista in popolna kontrarevolucija. Tudi jugoslovanski državni kapitalizem je na svoj način znak, da je jugoslovanski delavski razred šibak. Takoj po koncu vojne sta namreč ostali le dve organizirani sili delavskega razreda: Komunistična partija in ljudska armada. Iz njiju in z njunim sodelovanjem se je razvil ves sistem družbenega življenja, ki je bil v bistvu nujno državno-kapitalistični. Politični in zgodovinski pomen tega sistema pa je v tem, da je razlastil buržoazijo, organiziral proletarske sile in postavil osnovne temelje ter ustvaril pogoje za dejansko socialistično oblast delavskega razreda in pravo socialistično družbeno ureditev. Zato je bil ta državni kapitalizem napreden ukrep revolucionarne partije in delavskega razreda. Vsled tega nekateri imenujejo jugoslovanski državni kapitalizem kot državni socializem. Ta naziv pa je zelo verjetno napačen, kajti ta sistem ni bil socialističen, socialistična pa je bila politika jugoslovanskih komunistov, ki so na določeni razvojni točki ves ta sistem spremenili in to prav zato ker je bil državno kapitalistični in je kot tak dušil socialistične sile. Za kratko dobo pa, dokler so se ostvarili osnovni materialni pogoji za nadaljnji razvoj socialistične družbe, je bil ta sistem sredstvo partije. To pa, da partija ni dovolila, da bi se iz državnega kapitalističnega sistema razvila birokracija in kontrarevolucija, to je ravno velika zasluga jugoslovanske Zveze komunistov, ki je ta kapitalizem kot nujno zlo sicer sprejela in ga v borbi za socializem tudi uporabila.

Hitlerjev nacionalsocializem

V Hitlerjevem času je bil nemški državni kapitalizem na eni strani znak nesposobnosti nemške buržoazije, da bi prebredla krizo na drugi pa znak, da je bil nemški delavski razred nesposoben, da bi pognal buržoazijo z oblasti ter sam prevzel oblast. Enako je bilo z ameriškim, rooseveltovskim državnim kapitalizmom, kjer delavski razred tudi ni bil sposoben prevzeti vloge, ki mu jo je vsiljeval zgodovinski razvoj in tedaj so našli začasno rešitev v Rooseveltovem New Dealu. Podobno je z Anglijo in raznimi drugimi državami.

Iz velikih nasprotij, ki jih je rodila že prej omenjena kriza, je družba našla izhod v državnem kapitalizmu nekjer pa ni proletariat bil sposoben prevzeti usode družbe v svoje roke in jo voditi k socializmu. Ko pa se je državni kapitalizem že porodil, se je razvijal in zmagoval in to v posameznih državah posebej toda tudi v svetovnem merilu. Najbolj je to prišlo do izraza v času druge svetovne vojne in v povojnih letih. Danes je državni kapitalizem takorekoč norma za ves svet.

(Nadaljevanje v torek)

Sugestivna moč televizije

Igralec, ki nastopa v televizijski predstavi je v kaj čudnem položaju. Igra, a ne na odru, igra pred nevidnim občinstvom, ki ga gleda, in si ne more ustvariti onega stika z njimi, ki navadno daje gledališkemu igralcu spodbudo in elan za igro.

S tem v zvezi pa so čisto nove težave, ki jih filmski režiser ne pozna. Medtem ko filmski igralec naštudira sceno za sceno ločeno in jo filmski operater tudi ločeno snema — brez montaže bi o filmski umetnosti sploh ne mogli govoriti — mora televizijski igralec študirati igro podobno kot za oder.

Ta najintimnejša mimika oči, ustnic, rok vodi gledalca v bolje razumevanje dejanja, bolje rečeno, v razumevanje negovorjenega govora igralčevih misli. Nujno pa seveda je, da zahteva podrobno snemanje detajlov veliko več igralske izurjenosti, več študija in vaj kot na odru ali v filmu.

A še nekaj je, kar v tem pogledu loči televizijo in film. Tehnika filmskega režiserja ne zahteva, da film prikazuje dogajanje v celotni zaporednosti. Za filmsko dogajanje je značilna skokovitost. Toda brez strnjenosti dejanja televizija zgublja na prepričevalnosti in učinkovitosti. Dogajanje, ki ga naj podaja televizijsko platno, mora biti razvojno in zaporedno in — zopet v razliko od radia in gledališča — po vsem naravno, brez kake teatralike in afektiranosti.

TRST, sobota 28. marca 1953

VREME Vremenska napoved za danes: predvidevajo še vedno jasno vreme. Možne pa so tudi pooblačitve s padavinami. Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 15 stopinj; najnižja 9.3 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 17.30: Venček slovenskim narodnih; 21.00: Radijski roman: Nexo «Sirota Stina». — **Trst II.:** 18.15: Koncert za klavir in orkester — Gershwin; 18.40: Zborovska simfonična glasba. — **Trst. I:** 22.00: Koncert pianistke Zite Lane.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

GLAS IZ ŠTEVERJANA

KAKO DELUJE občinski svet

Občani upajo, da bodo kmalu dobili novega župana • Neizpolnjene obljube o cestni razsvetljavi

GORICA, 27. — Zadnjo nedeljo je imel sejo občinski svet v Steverjenju. Obravnaval je predvsem proračun za leto 1953, o katerem bomo podrobno poročali prihodnjič.

Kot je znano, je bil za župana v Steverjanu skoraj dve leti Rudolf Maraš, ki se je pred dvema tednoma preselil v Videm, kjer je odprl novo trgovino. Uradno ni še dal nobene izjave o odhodu, vendar je ta svoj namen sporočil na predzadnji seji 2. februarja. Takrat je bilo na seji rečeno, da bo trenutno posle župana vodil sedanji podžupan, potem pa naj bi bile volitve v samem občinskem odboru. Vsekakor je sedaj dokaj kočljiv položaj, kajti zaradi odsotnosti župana ima občinski svet samo seje, medtem ko sklepe, ki jih na teh sejah sprejemajo, ne izvršujejo.

Tako je bilo na februarski seji sklenjeno, da se popravi nevaren ovinek «pri dvoru» in tja napelje cestna razsvetljava, toda do danes tega še niso storili. O napeljavi cestne razsvetljave v «gabrskem koncu» je ostala vsa zadeva samo na papirju, kar potrjujejo sama dejstva. Od ostalih sklepov so izvršili le tistega, ki se je nanašal na popravilo ceste iz Grojne proti Steverjanu. Ta del ceste do Koršiče-ve trgovine je danes zasilno popravljen.

Steverjanci upajo, da bodo imeli v najkrajšem času novega župana in da bo občina s pomočjo občinskega sveta v bodoče bolje delovala.

Za obrambo proti toči

KRMIN, 27. — Preteklo soboto je bil na županstvu v Krminu sestanek vseh županov občin in kmetov iz bližnje okolice. Na seji so sporazumno sklenili, da je treba ustanoviti poseben konzorcij za obrambo proti toči. Tudi ravnatelj kmetijskega nadzorništva iz Gorice je prisostvoval seji. Ob koncu so se prisotni sporazumeli, da bodo v kratkem sklicali širši sestanek, na katerega bodo povabili vse zainteresirane, da bi se podrobneje pogovorili o ustanovitvi konzorcija za obrambo proti toči z raketnimi izstrelki, katere so že lani uporabili z uspehom.

Štipendije za otroke učiteljev

GORICA, 27. — Zveza za pomoč učiteljstvu (Ente Nazionale Assistenza Magistrale) je pred časom razpisala štipendije in brezplačen sprejem v zavod za otroke in za sirote osnovnošolskih učiteljev in didaktičnih ravnateljev ter štipendije za sirote učiteljev osnovnih šol in didaktičnih ravnateljev.

Za podrobnejša pojasnila naj se prizadeti obrnejo na didaktična ravnateljstva.

Vesti za trgovce

GORICA, 27. — Zveza trgovcev za goriško pokrajino vabi vse včlanjene tvrdke, naj dvignejo na njenem sedežu na Korzu Italia št. 5 dvojnik prijave dohodninskega davka za leto 1953. Zveza nadalje opozarja prizadete, da morajo poravnati prvi obrok dohodnine do 31. marca t. l.

Nesreča pri igri

GORICA, 27. — Danes popoldne se je zbralo na dvorišču Ul. Gelsi precej otrok. Nekateri so tekali, drugi so metali kamenje v daljavo. Med slednjimi je bil tudi 10-letni Corrado Orti iz Ul. Gelsi 12, v katerega je neki prijatelj nehote vrgel kamen, ki mu je ranil levo oko. Ostali otroci so takoj o nesreči obvestili dečkove starše, ki so poklicali na pomoč rešilni avto Zelenega križa, da je Corrada odpeljal v bolnico k Rdeči hiši. Zaradi ranjene beločnice so sprejeli dečka na očesni oddelek, kjer se bo moral zdraviti približno 10 dni, če ne nastanejo komplikacije.

Huda nesreča kmeta iz Viles

GORICA, 27. — Včeraj popoldne se je hudo ponesrečil 60-letni kmet Ivan Trovain doma iz Viles. Približno ob 12.30 je šel z vozom, v katerega je bil vprežen vol, na polje. Ko je hotel skočiti z voza na tla, da bi sam vodil živino, se je spotaknil ob kolo in padel pod vozilo.

Delavci iz bližnjega polja so takoj pritekli Trovainu na pomoč in poskrbeli za njegov prevoz v mestno bolnico Brigata Pavia. Po pregledu so zdravniki ugotovili zlom leve noge. Ozdravel bo v petdesetih dneh, če bo šlo vse v redu.

DEŽURNA LEKARNA

GORICA, 27. — Danes posluje ves dan in vso noč lekarna Venuti v Ul. Rabatta št. 18 — tel. 24-24.

PO DOLGEM ČAKANJU

V Jamljah bo končno zasvetila električna luč

JAMLJE, 27. — Z izplačilom drugega obroka zneska za napeljavo elektrike v Jamljah družbi Selveg so premostili zadnjo oviro. Jameljci bodo imeli svečan dan v nedeljo, ko bodo končno napeljali elektriko v vas, saj nanjo že vsa povojna leta čakajo. Napeljave po hišah so že dalj časa pripravljene.

Padec s kolesa

GORICA, 27. — Ko se je včeraj zjutraj vračala 26-letna Marija Maraž s kolesom v Steverjan, je skoraj pred pragom svojega stanovanja nenadoma zgubila nadzorstvo nad vozilom in padla na tla.

Ponesrečenki so domači nudili prvo pomoč, nato pa so jo z zasebnim avtomobilom odpeljali v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so jo zaradi številnih ran po obrazu in rokah sprejeli na opazovalni oddelek za nekaj dni.

GETO V UL. ASCOLI bodo pričeli podirati

Občina je napravila z Donatijem sporazum, da bo za 46 milijonov lir zgradil nova poslopja Ali bodo s pričetkom del še dolgo odlašali?

GORICA, 27. — Za vse Goričane pa tudi okoličane je Ulica Ascoli najrevnejši del mesta, v katerem živijo ljudje natrpani v visokih temnih zgradbah, v katerih je malo svetlobe in slab zrak.

O tej ulici je goriška občinska uprava že precej razpravljala in sklenila, da najbolj poškodovane in za bivanje neprimerne stavbe podre. Doslej so se izselili samo stanovalci iz hiše štev. 27, ki je bila zaradi bombardiranja v prejšnji vojni skoraj polovico porušena. Tudi iz ostalih hiš, predvsem iz hiše štev. 25 bi se morali stanovalci že zdavnaj izseliti. Da bi jim preskrbela stanovanje, je občinska uprava svojčas napravila z Donatijem sporazum in mu dala 45 milijonov lir za gradnjo novih hiš v Ulici Torriani. Tjakaj bi se izselili stanovalci v Ulici Ascoli od štev. 11 do 31, ki so samo na levi strani.

Nove stanovanjske hiše bodo zgradili na zemljišču pri bolnici Brigata Pavia. Dela so že pričeli in jih vodi tvrdka Comolli. Najprej bodo zgradili veliko poslopje s tremi nadstropji, v katerem bo 12 stanovanj in trije lokali za trgovine. Nadalje bodo zgradili 12 majhnih hiš ter bo vsaka imela po dve stanovanji. Skupno bodo torej zgradili 36 stanovanj in bodo stala okoli 90 milijonov lir. Za preostale stanovalce bodo stanovanja najbrž ponovno zgradili v Ul. Ascoli, vendar nekoliko odmaknjena od ceste. Računajo, da bodo ta stanovanja zelo draga, ker bodo v središču mesta.

Vsekakor je pravilno, da se čimprej reši problem te ulice, ki kazi naše mesto. Upamo tudi, da bo gradnja novih stanovanj hitro napredovala in zacelila bolečo rano našega mesta.

V Vižintinih čakajo na novo napajališče

VIŽINTINI, 27. — Ko je pred časom pokrajinski zdravnik ukazal, da mora občina zasuti sedanje napajališče v Vižintinih, ker ne ustreza zdravstvenim predpisom, se je občina obvezala, da bo zgradila novo napajališče za živino. Ker ni še do danes izpolnila svoje obljube, se lahko pripeti, da bodo lužo zasuli preden bo občina uredila novo napajališče. Če bi prišlo do tega, kam naj potem vaščani ženejo napajat živino, zlasti pa v mesecih suše, ko voda povsod primanjkuje. Potrebno bi torej bilo, da bi doberdobska občina napravila potrebne korake, da bi čimprej uredili to zadevo.

KRATKE VESTI IZ BENEŠKIH VASI

Čedad

Upravni svet za sušenje sviloprejkinih bub je odločil plačati saldo na sviloprejkine bube za leto 1952. Obenem bodo plačali saldo vladne nagrade za pridelek sviloprejkinih bub za leto 1947. Razpisali so tudi prijavo za nakup novih sviloprejk. Vendar vse kaže, da bo zelo malo poljedelcev v naših krajih gojilo sviloprejko, ker so toliko časa odlašali z izplačilom vladne nagrade za leto 1947.

Sovodnje

Občinska uprava je odstranila topovski podstavek, ki je bil poleg spomenika padlih v vojni. O tem spomeniku se sedaj mnogo govori. Zelo verjetno bodo topovski podstavek odpeljali v drugo vas občine.

Št. Peter Slovenov

Hiralnica v Št. Petru Slovenov je edina ustanova, ki pomaga starčkom iz Beneške Slovenije. Ker pa so njena gmotna sredstva zelo majhna, mora prebivalstvo teh krajev samo pomagati ustanovi, ako hoče, da bo nudila pomoč starčkom. V zadnjem času so za hiralnico darovali precej denarja. V spomin pokojnega Chiaciga iz Št. Lenarta je daroval Pio Feletig 5.000 lir, Antonio Domenis 5.000 lir. 5.000 lir pa je poslal tudi Luigi Dorbolo iz ZDA.

Št. Lenart

Spomladi pričnejo cveteti ljubezni. Tako je šofer Egidio Tomasetig iz Št. Lenarta poročil gdč. Leonido Tonello iz Čedada.

KINO

VERDI. 17. «Prisega Siouxov», C. Helton.
VITTORIA. 17: «Gospa brez kamelij», L. Bosé.
CENTRALE. 17: «Sedmorica iz velikega voza», E. Rossi Drago in P. Cressoy
MODERNO. 17: «Človeški bes», V. Mayo in J. Cagney.
STANDREZ. 20.30: «Rim ob 11», C, del Poggio in M. Serato.

VANONIJEV ZAKON

Prijavite dohodke do 31. marca t. l.

GORICA, 27. — 31. marca poteče rok za prijavo dohodkov, ki je znana pod imenom Vanoni. Zaradi tega je potrebno, da vsi prizadeti store to čimprej, da se tako izognejo denarnim kaznim, ki so predvidene za zamudnike. Prizadetim lahko samo svetujemo, naj skrbno prečitajo obrazec preden pričnejo s pisanjem. Pri tem naj se poslužujejo tistih pojasnil, ki so napisana na koncu vsakega obrazca. Prijavili bodo dohodke v l. 1952. Obrazci za prijave so, razen nekaterih sprememb, enaki kot lanski. Tisti prijavniki, ki so prihranili primerek lanske prijave, bodo imeli poenostavljeno delo.

Delavci in uradniki, ki so uslužbeni pri zasebnih ali javnih tvrdkah, imajo posebno mesto na teh obrazcih in spadajo pod rubriko «E». To gre za tiste davkoplačevalce, katerih dohodnino so že poravnali delodajalci, ki so jim jo pridržali od plače. Prijavo bodo morali vložiti:

delavci in uradniki, ki prejemajo več kot 480 tisoč lir letno;

delavci in uradniki, ne glede na plačo, ki jo prejemajo, ki imajo poleg zaposlitve še kakšen drugi dohodek, ki presega 240 tisoč lir;

delavci in uradniki, ne glede na njihovo plačo, če je njihova žena tudi zaposlena kot uradnica ali delavka in presegajo njihovi dohodki 480 tisoč lir letno;

delavci in uradniki, ne glede na njihovo plačo, če žena ali sinovi živijo od dohodkov, ki ne izvirajo od dela in presegajo 240 tisoč lir.

Omenjeni davkoplačevalci morajo prijavi priložiti potrdilo tvrdke, pri kateri so zaposleni, iz katerega je razvidno, koliko plače prejemajo letno in koliko so jim delodajalci odbili za plačevanje dohodnine. Trgovci, industrijci, obrtniki in tisti, ki dobivajo kmečke najemnine, spadajo pod rubriko C. Pri razdelitvi ni nobenih sprememb. V rubriko A (zemljišča) in B (poslopja) so postavili nov stolpec, v katerem je treba navesti katastrsko številko. V rubriki B (poslopja) so obnovili stolpce od 6 do 8, kjer bo treba navesti število nadstropij, uporabnih prostorov in pritiklin. Če so poslopja in stanovanja bila že obdavčena, je potrebno navesti samo skupno število nadstropij in prostorov, za tiste pa, ki še niso obdavčeni, je treba navesti na posebnem listu, seznam vseh nadstropij z vsemi prostori in stanovalci ter vpisati vsebino pogodbe in znesek najemnin oziroma stanarin.

Dr. CVETKO zopet med nami

(Nadaljevanje s 3. strani)

je delo muzikologa dr. Cvetka usmerjeno tudi v bodočnost našega glasbenega razvoja.

Ko je pred davnimi, med obema svetovnima vojnama ležečimi leti dr. Cvetko prijadral iz Prage v Ljubljano, se je najprej oprijel glasbene kritike. Čeprav usmerjen v modernejše solrete, ga vendar ni zapustila njegova prirojena ostra kritičnost. In glej razvila se mu je v našega prvega muzikologa, da odkriva bogastvo naše preteklosti, o kateri smo menili, da je siromašna...

Sicer pa se je treba neposredno predati njegovi veliki osebnosti. Nocoj ga ima tržaško slovenstvo zopet v svoji sredini. Znalo ga bo, kakor pri drugih prilikah, toplo pozdraviti.

b.

ZADNJA POROČILA

Bivši agent pomožne policije zbuja s svojimi grozodejstvi strah Londončank

Z izgovorom, da jih bo fotografiral, je 55 letni J. Christie zvabil v svoje stanovanje tri ženske in jih zadavil. Scotland Yard je objavila v časopisih njegovo sliko. Ali ga bodo aretirali preden bo napravil nove zločine?

LONDON, 27. — Scotland Yard je mobilizirala več sto svojih pripadnikov, ki iščejo 55-letnega Reginalda Johna Christieja, bivšega agenta pomožne policije in uradnika neke transportne družbe, o katerem menijo, da je izvršil zločine v Notting Hillu.

Policija je sporočila, da je bila zadnja žrtev Johna Christieja 24-letna Irka Rita Elisabeth Nesson, natakarica v restavraciji, ki so jo obiskovali šoferji tovornih avtomobilov v ljudski četrti Hammersmith. Druge žrtve podivjanega ubijalca so 26-letna Hektorina MacLennan, ki je zapustila Škotsko zaradi vabečega londonskega razkošnega življenja, vendar je kasneje dobila samo mesto služkinje. Kathleen Maloney iz Plymoutha je bila tretja žrtev sedanjega londonskega strašila. Maloney je bila že v ženski kaznilnici za mladoletne. Kasneje pa so jo izročili nekemu zavodu, od koder je pobegnila in ponovno stopila na nemoralno pot.

Te žrtve so namreč našli v njegovem stanovanju v četrti Notting Hill. Tjakaj jih je zvabil z izgovorom, da jih bo fotografiral in napravil umetniške fotografije.

Najstarejša žrtev pa je bila 45-letna Ethel Christie, žena nezaslišanega zločinca, ki so jo našli pod podom umorjeno pred štirimi meseci. Ostale tri žrtve pa so bile umorjene v presledku enega meseca druga od druge. Skril jih je v omaro, ki je bila vdelana v zidu.

Znano je, da so leta 1949. našli umorjeno tudi gospo Evans s svojo hčerko. MacLennan je bila prijateljica umorjene Evansove. To prijateljstvo je značilno. Takrat se umora Evansove in hčerke obtožili njenega moža na podlagi izjav Christieja. Čeprav je obsojenec do zadnjega trenutka zatrjeval svojo nedolžnost, so ga l. 1950. obesili. Ni mogoče izključiti, da spada v vrsto zločinov zadnjih štirih mesecev tudi umor Evansove in njene hčerke. Policija sumi, da je žrtev podivjanega ubijalca tudi 31-letna Margaret Boyle, ki je pred poldrugim mesecem zapustila dom in se ni več vrnila.

Scotland Yard je opozorila prebivalstvo, da so v nevarnosti življenja drugih žensk, ako ne bodo čimprej izsledili fotografa s čudnimi navadami. Nekateri menijo, da je Christie podvržen vplivu lune.

Poročajo, da je eden izmed šoferjev tovornih avtomobilov dejal, da je prejšnji ponedeljek videl Christieja nedaleč od svoje hiše in da je z njim spregovoril nekaj besed. Videl ga je tudi lastnik prodajalne fotografskih potrebščin, kjer je zagonetni fotograf kupoval potrebne predmete. Policija izključuje kakršnokoli domnevo, da bi zapustil Anglijo.

Zaradi objave njegove fotografije v angleških časopisih danes vsi prebivalci sodelujejo pri iskanju družbi nevarnega človeka.

Mož je manjše postave, navadno dobro oblečen in nosi očala. Ima črne lase in se obnaša neokretno kot vojak. Policija in kronisti so opisali njegov karakter. Pravijo, da je v svojem obnašanju zelo rezerviran in podoben uglednemu bančnemu uradniku.

Vse londonsko prebivalstvo se danes s trepetom sprašuje, kje je ta človek? Ali so najdene žrtve zadnje njegovo grozodejstvo, ali pa so v omarah in pod podi skrite še druge zadavljene ženske, ki so iskale avanture s perverznim fotografom?

Vsekakor se obroč okoli njega vedno bolj zožuje. Londonske gospodinje, ki zvečer trdno zapirajo svoja stanovanja, pa si samo želijo, da bi ga čimprej izsledili.

Libijska delegacija bo podpisala sporazum z Arabsko zvezo

KAIRO, 27. — Semkaj je došla libijska delegacija, ki bo prisostvovala delu sveta Arabske zveze. Poleg drugih je v njej tudi ministrski predsednik in zunanji minister Khalil Kallal. Delegacija bo podpisala sporazum z Arabsko zvezo. Libijsko kraljestvo so namreč sprejeli za osmega člana Arabske zveze.

Nemško posredovanje zaradi vojnih ujetnikov

BONN, 27. — Zahodnonemški zvezni parlament je odobril resolucijo, s katero poziva vlado, naj podvzame karake pri OZN, da dobi pojasnila o usodi nemških vojnih ujetnikov in civilistov, ki se še niso vrnili domov. Vsi poslanci razen kominformistov, so glasovali za resolucijo, ki poziva vlado, naj začne pogajanja za ustanovitev stalne komisije za ujetnike v okrilju OZN, ki bi morala biti naslednica začasne komisije, ki bo v kratkem zaključila svoje delo.

Med razpravljanjem je bilo poudarjeno, da je nemška delegacija sporočila OZN imena okoli sto tisoč nemških vojnih ujetnikov, ki si dopisujejo s svojimi družinami, imena nad 1.300.000 pogrešanih in imena 750.000 civilnih internirancev, ki so rojeni v Vzhodni Nemčiji. Parlamentarni poročevalec komisije za zunanje zadeve je zahteval, naj se sestavi seznam vojnih ujetnikov, ki so se po vojni vključili v francosko tujsko legijo.

Improvizirani Stalinovi grobovi v Albaniji

BEOGRAD, 27. — Skupina 15 albanskih državljanov, ki je te dni pribežala v Jugoslavijo, je pripovedovala o ravnanju albanskih oblasti z ljudstvom ob Stalinovi smrti. Policija je aretirala in zaprla vsakogar, ki je govoril o Stalinovi smrti, preden so oblasti o tem obvestile ljudstvo. Uradno so obvestili albansko ljudstvo šele dva dni po smrti. V vseh džamijah so namesto verskih napisov postavili Stalinove slike. Aktivisti so govorili o Stalinovih zaslugah za ustvaritev «svobodne Albanije». Ob pogrebnih svečanostih v Moskvi so v vseh večjih mestih v Albaniji improvizirali grobove, pred katerimi so morali Albanci pod grožnjo klečati in izražati globoko obžalovanje za svojim «osvoboditeljem» in «rešiteljem».

AMERIŠKA NOTA GENERALU NAGIBU

Odgovor majorja Salema na hartumske izjave britanskega ministra Sellwyna Lloyda

KAIRO, 27. — Ministrski predsednik general Nagib se je danes pol ure razgovarjal z veleposlanikom ZDA v Kairu Jeffersonom Cafferyjem. Ob zaključku razgovorov je veleposlanik ZDA izjavil, da je egiptovskemu ministrskemu predsedniku izročil noto vlade ZDA.

Major Salem je iz Hartuma poslal trem največjim kairskim časopisom sporočilo, v katerem odgovarja v zvezi s tiskovno konferenco, ki jo je v sudanskem glavnem mestu imel britanski minister brez listnice Sellwyn Lloyd. V sporočilu je rečeno, da «Velika Britanija in njeni zavezniki v tem kritičnem trenutku ogrožajo mir na tako občutljivem kraju kot je Sudan». Major Salem ne daje samo krivde «zaveznikom» Velike Britanije, kar se je prvič zgodilo, ampak zatrjuje da Egipt ne more imeti nobenega zaupanja v sporazum z Londonom in da se Velika Britanija iz dneva v dan bolj zamerja Egiptu in Sudanu.

Glede izjave Sellwyna Lloyda naj se vključi v obrambni sistem Srednjega vzhoda, je Salem dejal, da s takimi govori Lloyd dela propagando za kominformizem, ne da bi se tega sam zavedal. Kajti vsak Egipčan in Sudanec se sprašuje, kdo so napadalci, kdo odreka njihove pravice in ve na ta vprašanja tudi odgovoriti.

Glasnik ameriškega državnega departmaja je danes izjavil, da ne ve za nobeno novico, ki bi potrdila pisanje nekega newyorškega časnika, češ da je bivši kralj Faruk prosil ZDA za zavetišče. Glasnik je nadalje dodal, da državni departma ni prejel nobene prošnje za izdajo vstopnega vizuma.

General Clark ne predvideva kitajske ofenzive

TOKIO, 27. — Ob povratku v Tokio s svojega potovanja po Jugovzhodni Aziji je poveljnik oboroženih sil ONZ na Daljnem vzhodu general Clark dejal, da izguba Old Baldyja na Koreji ne predstavlja hudega udarca za zavezniške sile. Dodal je, da nima nobenih podatkov, po katerih bi predvidevali veliko kitajsko spomladansko ofenzivo.

Glasnik osme armade je sporočil, da so oddelki «marines» ponovno zavzeli prednje postojanke v Vegasu pri Panmunjomu, ki so jih Kitajci danes zjutraj zavzeli.

Pred novimi poskusi z atomskim topom

FORT SILL (Oklahoma), 27. — Poveljnik 52. skupine topništva polkovnik Armstrong, ki bo vodil prihodnje poizkuse z ameriškim atomskim topom v Nevadi, je danes tisku izjavil, da bo izstrelek eksplodiral po 11 km dolgem letu 150 m nad zemljo. Tehtal bo 162 kg. Atomski top ima kaliber 280 mm in strelja 32 km daleč.

Topniški poveljnik v Fort Sillu general Harter, čigar topničarji pripravljajo dva poskusa topa, je dejal, da je to orožje natančnejše do letal in izstrelkov vodenih po radiu. Dodal je, da so prvi poskusi z atomskim topom pokazali dobre uspehe.

ŠPORTNI DNEVNIK

DANES MEDNARODNA KOŠARKARSKA TEKMA ITALIJA - FRANCIJA

Francoska reprezentanca prispela včeraj popoldne

S «Simplon Orient Expressom» je včeraj popoldne prispela v Trst francoska košarkarska reprezentanca, ki bo jutri nastopila v mednarodni tekmi proti italijanski reprezentanci. Moštvo, ki ga vodi trener Senier, sestavljajo: Antoine Bertorelle, Sitterle, Gallay, Perniceni, Schlupp, Hoff, Devoti, Dessemme, Freimueller, Colignon in Beugnot.

Trener Senier je ob prihodu izjavil, da so tekmovalci ugodno potovali in da se dobro počutijo. Zvečer so si že ogledali prostor, kjer bo tekma, namreč na prostoru tržaškega velesejma na Montebellu.

Italijanska reprezentanca se je še danes pripravljala in nastopila proti nekemu mladinskemu moštvu. Trener Tracuzzi je postavil v igro moštvo, ki so ga sestavljali: Rubini, Romanutti, Stefanini, Buongiovanni, Canna, Margheritini, Ceriani, Alesini, Pagani, Posar in Calebotta.

V Trst sta že tudi prispela mednarodna sodnika Pfenti iz Švice in Atakol iz Turčije.

Samo Harangozo zmagal v drugem kolu v Bukarešti

BUKARESTA, 27. — Na turnirju za svetovno prvenstvo v namiznem tenisu v Bukarešti so danes jugoslovanski tekmovalci nastopili v drugem kolu tekmovanja za posameznike. Harangozo je svojega nasprotnika Romuna Zadaora premagal s 3:0, medtem ko sta Vogrinec in Gabrič izgubila, prvi s Čehom Terebo s 1:3, drugi pa z znanim madžarskim igralcem Kocijanom 0:3.

Mladinska reprezentanca FLRJ odpotovala v Bruselj

BEOGRAD, 27. — Jugoslovanska mladinska nogometna reprezentanca je danes odpotovala v Bruselj, kjer bo nastopila na mednarodnem turnirju mladinskih nogometnih reprezentanc. Na turnirju bodo sodelovale reprezentance 16 držav. Svojo prvo tekmo bo Jugoslavija igrala z reprezentanco svobodne Irske; v primeru zmage bi bil njen nadaljnji nasprotnik zmagovalec iz tekme med Anglijo in Belgijo.

* * *

BEOGRAD, 27. - Klub Vardar bo v začetku aprila odpotoval na turnejo po Siriji in Libanonu, kjer bo odigral 3 tekme.

* * *

BEOGRAD, 27. — Znana afera zaradi Čonča, nogometnega igralca Dinama, se je danes zaključila z razsodbo disciplinskega sodišča nogometne zveze Jugoslavije. Čonč ne bo smel nastopati 4 mesece. Tudi nekateri odborniki zagrebškega Dinama so dobili disciplinske kazni.

Green bo spet igral pri Milanu

MILAN, 27. — Tehnični ravnatelj Milana Busini je izjavil, da so brez podlage vesti, ki so se razširile po poškodbi Gunnarja Greena, da namreč nameravа švedski igralec zapustiti nogomet — vsaj kot igralec — in bi prevzel mesto trenerja pri kakem klubu na Švedskem. Busini je dejal, da je Green že skoraj popolnoma zdravel in če bo kontrolni pregled dal zadovoljivo ugotovitev, o čemer po mnenju Businija ne more biti dvoma, bo Green čez dva ali tri tedne že zopet igral na svojem starem mestu.

COLUMBUS (Ohio), 27. — Jimmy McLane je zmagal v plavanju na 1.500 m s časom 18'27"5. Ford Konno ni nastopil zaradi bolezni; kot drugi se je plasiral Wayne Moore v 18'40"8, tretji pa Burt McLachlan v 18'56"9. Avstralec Marshall je bil šele šesti v 19'18"5.

* * *

Moštvo Francije v postavi Bozon (hrbtno), Dumesnil (klasično), Lucien (metuljček) in Jany (prosto) je doseglo nov (prvi!) svetovni rekord v mešani štafeti 4x100 m. Progo je preplavalo v času 4:33,0. Druga je bila ekipa Nizozemske 4:44,1, tretja pa Belgija.

* * *

Boljši rezultati plavalnega tekmovanja v Muenchenu: 100 m (metuljček) Klein 1:09,0, 200 m prosto Lehman 2:14,6, 100 m prosto ženske: Rechlin 1:08,2.

* * *

DUESSELDORF, 27. — Štafeta kluba «Delphin» je zboljšala nemški rekord na 4 krat 100 m za 2.6 sek; plavalci so dosegli čas 4'57"4. Prejšnji rekorder je bila štafeta Magdeburga.

BOLOGNA, 27. — Jutri dopoldne se bo pričelo zapečatenje motorjev za motociklistično dirko po Italiji, za katero se je prijavilo čez 400 tekmovalcev.

LONDON, 27. — Britanski prvak v srednjeteži kategoriji je postal Dennis Powell iz Walesa, ki je premagal Angleža Georga Walkerja v 11 krogih.

* * *

Boksarji Spartaka (Subotica) so se z mestno reprezentanco Nuernberga borili neodločno 10:10.

MOSKVA, 27. — Trofim Lomakin iz Moskve, olimpijski prvak srednjeteže kategorije, je postavil nov svetovni rekord v dviganju uteži tezno s 170,5 kg. Prejšnji rekord je postavil Rus Vorobjev 23. februarja s 170 kg. Vorobjev je na olimpiadi zasedel tretje mesto, Lomakin pa, kot omenjeno, prvo.

BRANKO ZEBEC

levo krilo Partizana in državne reprezentance je nogometaš, o katerem se bo gotovo še mnogo govorilo in pisalo.

Janko Štefe prvi v veleslalomu za jahorinski pokal

BEOGRAD, 27. — Danes se je pričelo smučarsko tekmovanje za jahorinski pokal. Kot prva je bila na sporedu tekma v veleslalomu. V močni konkurenci je zmagal Janko Štefe pred Mulejem in Markom, avstrijskim mladinskim prvakom. Grk Krasivalos se je plasiral na 23., to je zadnje mesto.

Tako mislimo mi:

Atalanta-Palermo	1
Fiorentina-Inter	1
Milan-Udinese	1
Napoli-Como	1 x
Novara-Triestina	1
Roma-Pro Patria	x 2
Sampdoria-Juventus	1
Spal-Bologna	1
Torino-Lazio	x 2
Modena-Genova	x 2
Salernitana-Marzotto	x 1
Vicenza-Cagliari	1
Pavia Venezia	1 x
Piombino-Treviso	1
Alessandria-Parma	

Športna dejavnost slovenskih študentov v Gorici

Bližajo se velikonočne šolske počitnice in z njimi športne tekme med goriškimi akademiki in srednješolci v Gorici; te tekme so že postale nekaka tradicija v življenju slovenskega goriškega dijaštva. Začelo se je leta 1950. Akademiki so se spoprijeli v nogometu s srednješolci na svoje denjskem igrišču; zmagali so slednji z visokim rezultatom 7:0, to pa zaradi tega, ker so takrat imeli zelo močno enajstorico, ki je bila premagala tudi tržaško srednješolsko reprezentanco s 4:1. Naslednje leto je bil rezultat 3:3. To je bila prava moralna zmaga za akademike, ki tega očitno niso pričakovali. Lani se je pri vsem pričakovanjem ponovil isti rezultat. Letos pa se je tekmica nagiba nekoliko na akademsko stran, saj so srednješolci šolo zapustili nekateri najboljši bivši srednješolski reprezentanti, ki bodo torej nastopili v akademski enajstorici. Tradicionalna tekma med «strebrniki» (akademiki) in «mlečnozabci» (srednješolci) bo verjetno v sredo 1. aprila popoldne v Sovodnjah.

Lani pa so prvič odigrali tudi tekmo v odbojki; zmagovalci so bili akademiki. Za tekmo v namiznem tenisu pa se akademiki niso pojavili za igro. Želeti bi bilo, da bi se tudi letos tekma v odbojki ponovila, da bi se odigrala tudi tekma v namiznem tenisu in da bi se uvedla počasi tudi druga tekmovanja.

V dijaškem športnem življenju pa bomo imeli letos nekaj novega. V prvih povojnih letih so bile med goriškimi in tržaškimi srednješolci tekme v nogometu. Goričani so jih vedno dobili. Leta 1950 pa so se Goričani maščevali in premagali na igrišču v Podgori tržaško ekipo. Nato so se srečanja končala, lani pa so slovenski srednješolci iz Trsta premagali v Gorici člane Dijaškega društva «Simon Gregorčič» v namiznoteniški tekmi. To ni bila tekma med reprezentancami vseh srednješolcev, bila je le tekma med dvema kluboma, vendar je tudi to bolje kot nič. Letos pa sta omenjeni društvi še pomnožili medsebojno dejavnost. Goričani so odigrali v Trstu šahovsko tekmo, Tržačani pa v Gorici namiznoteniško tekmo.

Za nedeljo po veliki noči, to je 12. aprila pa se obeta ljubiteljem športa zanimiv dogodek. Na igrišču v Sovodnjah se bosta srečali reprezentanci tržaških in goriških slovenskih akademikov. Primerjave med obema moštvoma ne moremo napraviti, kajti to je prvo takšno srečanje. Vemo pa, da bo tako v tržaškem kot v goriškem moštvu precej igralcev, ki so se že srečali leta 1950 v tekmi srednješolskih moštev. Želeti bi bilo, da bi bila ta tekma samo uvod v dolgo vrsto srečanj akademske mladine Trža- žaškega in Goriške in želeti bi bilo tudi, da bi se povratna tekma odigrala že letos poleti na kakem tržaškem igrišču.

Gligorič som v vodstvu

MAR DEL PLATA, 27. — Jugoslovan Gligorić je v devetem kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Mar del Plati premagal Burgalata in prešel sam v vodstvo, ker je njegov glavni rival Najdorf s Juliom Bolbochanom le remiziral. Trifunović pa je partijo s Quellarjem izgubil in s tem tudi vse šanse za boljši plasman.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA St. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm. širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1 II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700 celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska ID ZOZ Trst